

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

**SPRAWOZDANIE Z MONITORINGU SIEDLISKA 7120 TORFOWISKA WYSOKIE ZDEGRADOWANE, LECZ
ZDOLNE DO NATURALNEJ I STYMULOWANEJ REGENERACJI**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod i nazwa rodzaju

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dane siedlisko

Alpejski

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Joanna Perzanowska

2013-2014: Wojciech Mróz

2006-2008: Wojciech Mróz

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Grzegorz Vončina

2013-2014: Anna Koczur

2006-2008: Danuta Urban

5. Współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2016-2018: Ewa Gutowska, Andrzej Kalemba, Diana Mańkowska-Jurek, Joanna Perzanowska

2013-2014: Zbigniew Gołąb, Hanna Wójciak, Dorota Horabik, Katarzyna Kotowska, Marek Krukowski, Marek Malicki, Michał Smoczyk, Sylwia Wierzchońska, Włodzimierz Pisarek, Grzegorz Wójcik, Filip Jarzombkowski, Ewa Gutowska

2006-2008: brak

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

6. Eksperti lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2016-2018: Dorota Michalska-Hejduk, Filip Jarzombkowski, Grzegorz Vončina, Joanna Korzeniak, Michał Smoczyk, Paweł Pech, Robert Stańko, Wojciech Mróz

2013-2014: Anna Koczur, Danuta Urban, Dorota Michalska-Hejduk, Ewa Gutowska, Filip Jarzombkowski, Katarzyna Kotowska, Michał Smoczyk, Robert Stańko, Sylwia Wiercholska

2006-2008: Danuta Urban

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

Monitorowane stanowisko siedliska 7120	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych		Region biogeograficzny	Uwagi
	Poprzednio w latach 2013-2014	Teraz 2016		
1422 Dubeczno 1	2007-08-06 2007-09-12 2007-10-19 2007	-	CON	Stanowisko badane tylko w ramach monitoringu podstawowego
1423 Dubeczno 2	2007-08-06 2007-09-12 2007-10-19 2007	-	CON	Stanowisko badane tylko w ramach monitoringu podstawowego
1424 Dubeczno 3	2007-08-06 2007-09-12 2007-10-19 2007	-	CON	Stanowisko badane tylko w ramach monitoringu podstawowego
1425 Dubeczno-Podlaski	2007-07-06 2007-08-08 2007	-	CON	Stanowisko badane tylko w ramach monitoringu podstawowego
1426 Leśnictwo Wołczyny	2007-07-06 2007-08-08 2007	-	CON	Stanowisko badane tylko w ramach monitoringu podstawowego
1427 Leśnictwo Osowa	brak dokładnej daty kontroli w bazie 2007	-	CON	Stanowisko badane tylko w ramach monitoringu podstawowego
4241 Topieliska przy grobli	19.09.2010, 03.10.2010, 20.08.2013 2013	sierpień	CON	
4258 Karaska 1	07-08.2012 5-6.08.2013 2013	wrzesień	CON	
4262 Karaska 2	07-08.2012 5-6.08.2013 2013	wrzesień	CON	
4272 Ostrówek Podyski 1	18.07.2013 r., 21.08.2013 r. 2013	sierpień	CON	
4273 Ostrówek Podyski 2	18.07.2013 r., 21.08.2013 r. 2013	sierpień	CON	
4276 Jakuszyce	12.08.2013, 22.08.2013 2013	23/08/2016 01/09/2016	CON	
4277 Chojnowo	Lata 2011-2012 29.08.2013 2013	sierpień	CON	
4278 Gązwa	czerwiec 2013	wrzesień	CON	
4279 Wyżarne	sierpień 2013	wrzesień	CON	
4280 Lewsze	sierpień 2013	sierpień	CON	
4281 Gorbacz	sierpień 2013	sierpień	CON	
4282 Oziabły	sierpień 2013	sierpień	CON	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

Monitorowane stanowisko siedliska 7120	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych		Region biogeograficzny	Uwagi
	Poprzednio w latach 2013-2014	Teraz 2016		
4283 Skieblewo	sierpień 2013	wrzesień	CON	
4286 Kamienica	sierpień 2013	wrzesień	CON	
4289 Lisy	sierpień 2013	wrzesień	CON	
4295 Budwity	sierpień 2013	wrzesień	CON	
4317 Puścizna Wielka I	lipiec 2013	sierpień	ALP	
4321 Puścizna Wielka II	lipiec 2013	sierpień	ALP	
4323 Baligówka I	lipiec 2013	wrzesień	ALP	
4324 Baligówka II	lipiec 2013	wrzesień	ALP	
4325 Smerek	sierpień 2013	sierpień	ALP	
4346 Płotycze 1	20.08.2013 r. 24.08.2013 r. 2013	wrzesień	CON	
4348 Płotycze 2	sierpień 2013	wrzesień	CON	
4363 Kaczmarka	lipiec 2013	wrzesień	ALP	
4367 Piskorzeniec	sierpień 2013	sierpień	CON	
4586 Bielawa I	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4587 Bielawa II	wrzesień 2013	14.08.2016, 17.09.2016	CON	
4588 Bielawa III	wrzesień 2013	14.08.2016, 17.09.2016	CON	
4589 Bielawa IV	wrzesień 2013	14.08.2016, 17.09.2017	CON	
4591 Wielkie Torfowisko Batorowskie	lipiec 2013	wrzesień	CON	
4592 Bielawa V	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4593 Bielawa VI	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4594 Bagna Izbickie I	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4595 Bagna Izbickie II	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4601 Bagna Izbickie III	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4602 Bagna Izbickie IV	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4603 Bagna Izbickie V	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4604 Bagna Izbickie VI	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4606 Poblocie I	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4609 Poblocie II	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4610 Poblocie III	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4613 Czarne Bagno I	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4614 Czarne Bagno II	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4616 Czarne Bagno III	wrzesień 2013	wrzesień	CON	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

Monitorowane stanowisko siedliska 7120	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych		Region biogeograficzny	Uwagi
	Poprzednio w latach 2013-2014	Teraz 2016		
4617 Czarne Bagno IV	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4619 Czarne Bagno V	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4620 Reptowo I	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4623 Reptowo II	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4624 Reptowo III	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4625 Reptowo IV	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
4626 Reptowo V	wrzesień 2013	wrzesień	CON	
5212 Puścizna Wielka III	lipiec 2013	sierpień	ALP	

Większość obserwacji przeprowadzono późnym latem, w sierpniu i wrześniu, znacznie rzadziej - w lipcu. Różnice w porze badań poprzednich i obecnych były najczęściej niewielkie i nie powinny powodować różnic w wynikach.

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle np. 2009-2011), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie (w latach 2016-2019)

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych stanowisk siedliska 7120 w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2006-2008	2007	0	6	6	6	0	0	Monitoring podstawowy
2013-2014	2013	7	45	52	0	0	0	Pierwszy cykl monitoringu zintegrowanego
2016-2018	2016	7	45	52	0	0	0	-

Pierwsze obserwacje siedliska 7120 przeprowadzono w 2007 roku w ramach tzw. monitoringu ogólnego (podstawowy). Objęły zaledwie 6 stanowisk na Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej w regionie kontynentalnym i na żadnym z nich nie były potem kontynuowane.

W 2013 roku w ramach monitoringu zintegrowanego wykonano obserwacje siedliska na 45 stanowiskach w regionie kontynentalnym oraz 7 w regionie alpejskim. W 2016 roku powtórzono badania we wszystkich lokalizacjach z 2013 r.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

W 2016 r. na 4 stanowiskach w regionie kontynentalnym stwierdzono na tyle zaawansowany stopień regeneracji mszarów wysokotorfowiskowych, że płaty te mogą być traktowane (i monitorowane) jako siedlisko 7110.

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów z siedliskiem 7120 w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2006-2008	2007	0	1	1	0	0	0	Monitoring podstawowy
2013-2014	2013	2	17	19	0	18	0	Pierwszy cykl monitoringu zintegrowanego
2016-2018	2016	2	17	19	0	0	0	-

W 2007 roku obserwacje siedliska dotyczyły jedynie obszaru Lasy Sobiborskie w regionie kontynentalnym, gdzie monitorowano 4 stanowiska wg metodyki monitoringu podstawowego. W 2013 roku programem monitoringu zintegrowanego objęto kolejne 18 obszarów: 16 w regionie kontynentalnym oraz 2 obszary w regionie alpejskim (Torfowiska Orawsko-Nowotarskie i Bieszczady). Warto zaznaczyć, że w obszarze Lasy Sobiborskie w 2013 r. wyznaczono do monitoringu nowe stanowiska, nie kontynuowano obserwacji na 4 wybranych w 2007.

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała

Pierwsze obserwacje siedliska 7120 w ramach Państwowego Monitoringu Przyrody przeprowadzono w 2007 roku. Był to tzw. monitoring ogólny. Obserwacje miały charakter pilotażowy i były zorientowane na opracowanie właściwych dla tego siedliska metod badawczych. Objęły zaledwie 6 stanowisk i na żadnym z nich nie były już potem kontynuowane. Wstępnie przyjęte metody znacząco odbiegały od metodyki wypracowanej w późniejszym okresie (m.in. różny od późniejszego i znacznie uboższy był zestaw wskaźników, nie wykonywano zdjęć fitosocjologicznych na transektach, wskaźniki nie były zwaloryzowane zatem ich oceny były eksperckie). Wyniki z 2007 roku są więc nieporównywalne z późniejszymi, uzyskanymi w trakcie tzw. monitoringu zintegrowanego, i nie są w tym sprawozdaniu uwzględniane w analizach zmian stanu ochrony siedliska w czasie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

Metodykę w obecnym kształcie opracowano i wdrożono w 2013 roku. Po podsumowaniu i przeanalizowaniu wyników z 2013 roku zaostorzono kryteria w waloryzacji wskaźnika „Pozyskanie torfu”. Wcześniej uważano, że okres 30 lat jest wystarczający do regeneracji roślinności torfowiska. Okazało się jednak, że większość powierzchni poeksploatacyjnych nie jest w żaden sposób rekultywowana, co w połączeniu z czynną infrastrukturą melioracyjną skutecznie uniemożliwia regenerację. Nowe, skorygowane wyskalowanie wskaźnika opublikowano w 2015 roku w Przewodniku metodycznym, cz. IV.

Ocena FV: Brak pozyskania torfu lub eksploatacja prowadzona ponad 30 lat temu (2013); Brak pozyskania torfu kiedykolwiek w przeszłości (2015),

Ocena U1: Eksploatacja prowadzona 10-20 lat temu (2013); Eksploatacja prowadzona więcej niż 10 lat temu (2015),

Ocena U2: Eksploatacja prowadzona w ostatnich latach (2013); Eksploatacja prowadzona w ostatnich latach, do 10 lat temu (2015).

Poza tym nie wprowadzono w metodyce siedliska żadnych zmian.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie korzystano z wyników z innych projektów.

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

W 2016 roku zbadano wszystkie 52 stanowiska monitorowane w 2013 roku. Już w poprzednim cyklu monitoringu (2013) uznano wyniki za reprezentatywne dla obydwu regionów biogeograficznych. W 2016 ta sytuacja nie uległa zmianie.

W wyniku naturalnej regeneracji mszarów wysokotorfowiskowych siedlisko 7120 przekształciło się w siedlisko 7110 na 4 stanowiskach w regionie kontynentalnym: Bagna Izbićkie VI, Pobłocie I, II, III - tu należałoby kontynuować monitoring, ale włączyć stanowiska do monitoringu siedliska 7110.

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

Większość stanowisk w regionie biogeograficznym kontynentalnym leży na gruntach Skarbu Państwa. Jedynie 6 z 45 ma prywatnych właścicieli. Natomiast w regionie alpejskim na gruntach prywatnych lub gminnych leżą wszystkie monitorowane stanowiska. Szczegółowe zestawienie liczby działek prywatnych zamieszczono poniżej:

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska, wprowadzenie

Stanowisko	Liczba działek	Region	Obszar Natura 2000	Województwo
Puścizna Wielka I	1	ALP	PLH120016 Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie
Puścizna Wielka II	1	ALP	PLH120016 Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie
Baligówka I	1	ALP	PLH120016 Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie
Baligówka II	1	ALP	PLH120016 Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie
Smerek	2	ALP	PLC180001 Bieszczady	podkarpackie
Kaczmarka	1	ALP	PLH120016 Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie
Puścizna Wielka III	1	ALP	PLH120016 Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie
Chojnowo	4	CON	PLH200008 Dolina Biebrzy	podlaskie
Wyżarne	5	CON	PLH200005 Ostoja Augustowska	podlaskie
Lewsze	1	CON	PLH200006 Ostoja Knyszyńska	podlaskie
Oziabły	2	CON	PLH200006 Ostoja Knyszyńska	podlaskie
Skieblewo	5	CON	PLH200005 Ostoja Augustowska	podlaskie
Budwity	2	CON	PLH280010 Budwity	warmińsko-mazurskie

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu siedliska przyrodniczego 7120 na stanowiskach								Suma monitorowanych stanowisk	
		Liczba stanowisk z daną oceną									
		FV		U1		U2		XX			
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
		w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
Powierzchnia		2	1	5	6	0	0	0	0	7	7
Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	6	6	1	1	0	0	0	0	7	7
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	3	1	2	4	2	2	0	0	7	7
	Melioracje odwadniające	1	1	1	1	5	5	0	0	7	7
	Obce gatunki inwazyjne	7	7	0	0	0	0	0	0	7	7
	Obecność krzewów i drzew	1	1	6	5	0	1	0	0	7	7
	Pozyskanie torfu	6	4	1	3	0	0	0	0	7	7
	Gatunki dominujące	3	3	2	2	2	2	0	0	7	7
	Stopień uwodnienia	1	1	1	3	5	3	0	0	7	7
	Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	2	2	4	4	1	1	0	0	7	7
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	2	2	5	5	0	0	0	0	7	7
	Parametr Specyficzna struktura i funkcje	1	1	4	4	2	2	0	0	7	7
Perspektywy ochrony		2	1	5	5	0	1	0	0	7	7

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu siedliska przyrodniczego 7120 na stanowiskach								Suma monitorowanych stanowisk	
		Liczba stanowisk z daną oceną									
		FV		U1		U2		XX			
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
		w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		1	1	4	4	2	2	0	0	7	7

UWAGI:

Podkreślenie oznacza wskaźnik kardynalny

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN siedliska 7120								Suma stanowisk
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą								
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia	0	0	0	1	0	1	-	6	7
Specyficzna struktura i funkcje	0	0	0	0	0	0	-	7	7
Perspektywy ochrony	0	0	0	2	0	2	-	5	7
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	0	0	0	0	0	0	-	7	7
UWAGI	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Parametr Powierzchnia – na większości stanowisk powierzchnia siedliska była stabilna i nie zarejestrowano zmian w stosunku do stanu z 2013 r. Na stanowisku Puścizna Wielka I ze względu na zahamowanie poprawy stanu siedliska, widocznej w trakcie kontroli w 2013 r., parametr został oceniony niżej niż poprzednio (obniżenie oceny z FV do U1). Na żadnym ze stanowisk nie zaobserwowano zmniejszenia powierzchni siedliska 7120 na korzyść siedlisk nie torfowiskowych.

Parametr Specyficzna struktura i funkcje – w 2016 r. nie zarejestrowano zmian w ocenie tego parametru w porównaniu do stanu z 2013 r.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Parametr Perspektywy ochrony – w porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu nastąpiło pogorszenie perspektyw ochrony siedliska na stanowiskach: Smerek (z U1 do U2) – ze względu na utrzymujące się przesuszenie torfowiska i ekspansję trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, oraz Puścizna Wielka I (z FV do U1) – z powodu zahamowania regeneracji mszaru i przesuszenia.

Parametr STAN OCHRONY – stan ochrony siedliska na poszczególnych stanowiskach pozostaje bez zmian w porównaniu do stanu z 2013 r.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Nazwa parametru	Nazwa wskaźnika	ZMIANY OCEN siedliska 7120								Suma stanowisk
		Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą								
		poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	
		o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	0	0	0	0	0	0	-	7	7
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	0	0	0	2	0	2	-	5	7
	Melioracje odwadniające	0	0	0	0	0	0	-	7	7
	Obce gatunki inwazyjne	0	0	0	0	0	0	-	7	7
	Obecność krzewów i drzew	0	0	0	1	0	1	-	6	7
	Pozyskanie torfu	0	0	0	2	0	2	-	5	7
	Gatunki dominujące	0	0	0	0	0	0	-	7	7
	Stopień uwodnienia	2	0	2	0	0	0	-	5	7
	Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	0	0	0	0	0	0	-	7	7
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	0	0	0	0	0	0	-	7	7
Podsumowanie		2		0	3	0	0	-	-	7
UWAGI		Na stanowisku Baligówka II nie nastąpiła faktyczna poprawa uwodnienia torfowiska, poprawa oceny wyniku z doprecyzowania metodyki	-	-	-	-	Wskaźnik Pozyskanie torfu – brak faktycznej zmiany wartości na 2 stanowiskach, jedynie modyfikacja kalibracji tego wskaźnika	-	-	

UWAGI

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne dla siedliska 7120

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM NA STANOWISKACH

Z ocen stanu ochrony wynika, że stanowisko w Bieszczadach jest gorzej zachowane niż w zachodnich Karpatach. Nie jest to jednak uzasadnione porównanie, ze względu na różnice w częstości występowania siedliska w obu mezoregionach geograficznych.

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach

W 2016 r. powtórzono monitoring na 6 stanowiskach w Karpatach. Pięć z nich leży w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej, jedno – w Bieszczadach.

Gatunki charakterystyczne torfowisk wysokich – wskaźnik kardynalny siedliska 7120; na wszystkich monitorowanych stanowiskach gatunki typowe dla torfowisk wysokich występowały w znacznej liczbie: notowano nie mniej niż 4 gatunki roślin naczyniowych i 5 gatunków mchów. W stosunku do poprzedniego okresu monitoringu nie zarejestrowano istotnych zmian: na 6 stanowiskach wskaźnik oceniono na FV, na jednym (Puścizna Wielka III) ze względu na nieduże łączne pokrycie roślin wysokotorfowiskowych – na U1. Nie zaobserwowano geograficznego zróżnicowania stanu wskaźnika.

W stosunku do poprzedniego okresu monitoringu nie zarejestrowano zmian w ocenie wskaźnika na stanowiskach.

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – wskaźnik kardynalny siedliska 7120; wskaźnik oceniony na FV jedynie na stanowisku Kaczmarka. Na stanowiskach Baligówka II i Puścizna Wielka I z powodu ekspansji wrzосу zwyczajnego *Calluna vulgaris* oceny wskaźnika obniżono z FV do U1. Na pozostałych stanowiskach nie odnotowano istotnych zmian w stosunku do stanu z 2013 r.: na stanowiskach Baligówka I i Puścizna Wielka II utrzymano ocenę U1, na stanowiskach Puścizna Wielka III i Smerek – utrzymano ocenę U2. Istnieje regionalne zróżnicowanie co do gatunku rozprzestrzeniającego się na zdegradowanych torfowiskach wysokich: w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej jest to zwykle wrzós zwyczajny (w mniejszym stopniu chrobotki *Cladonia* sp.), natomiast w Bieszczadach – trzęślica modra *Molinia caerulea*. Ekspansja trzęślicy niesie ze sobą silniejsze zagrożenie dla siedliska niż rozprzestrzenianie się wrzосу.

Zmiany: na 2 stanowiskach (Baligówka II i Puścizna Wielka I) oceny wskaźnika obniżono z FV do U1 z powodu ekspansji wrzосу zwyczajnego *Calluna vulgaris*. Na pozostałych stanowiskach nie odnotowano istotnych zmian w stosunku do stanu z 2013 r.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Melioracje odwadniające – za wyjątkiem stanowiska Kaczmarka (tylko tam wskaźnik oceniony na FV), czynne rowy melioracyjne odwadniają wszystkie z monitorowanych obiektów. Na stanowisku Puścizna Wielka I (U1) odpływ wody jest ograniczany przez zastawki, na pozostałych – infrastruktura melioracyjna skutecznie pogarsza warunki hydrologiczne torfowisk. Na wszystkich stanowiskach wskaźnik oceniony tak samo jak w 2013 r.

Obce gatunki inwazyjne – na żadnym z torfowisk, podobnie jak w 2013 r., nie odnotowano obecności obcych gatunków inwazyjnych.

Obecność krzewów i podrostu drzew – gatunki rozprzestrzeniające się w siedlisku to głównie sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* i brzoza brodawkowata *Betula pendula*. Występują na wszystkich stanowiskach na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich, najczęściej w pokryciu 10-20%. Na stanowisku Baligówka II z powodu wzrostu pokrycia sosny zwyczajnej z 30 do 40% ocena wskaźnika została obniżona z U1 do U2. Na pozostałych pięciu stanowiskach utrzymano oceny z poprzedniego okresu badań (czyli U1). Jedynie na stanowisku Smerek w Bieszczadach wskaźnik oceniono na FV. Nie jest to jednak konsekwencja dobrego stanu siedliska, lecz bezwzględnej panowania trześlicy modrej, która praktycznie uniemożliwia rozwój młodych drzew i krzewów.

Pozyskanie torfu – jedynie torfowisko w Smereku w Bieszczadach nie było w przeszłości eksploatowane. Stanowiska w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej leżą na terenach, na których dawniej torf był wydobywany. Na torfowisku Kaczmarka torf pozyskiwano ręcznie, na Baligówce i Puściznie Wielkiej – mechanicznie. W odniesieniu do poprzedniego okresu brak faktycznych zmian na wszystkich monitorowanych stanowiskach. Obniżenie ocen wskaźnika z FV do U1 na 2 stanowiskach na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich (Baligówka i Kaczmarka) były podyktowane modyfikacją waloryzacji wskaźnika a nie zaistnieniem faktycznej zmiany.

Gatunki dominujące – na 3 stanowiskach utrzymano ocenę FV, na 2 – U1, na 2 – U2 (Puścizna Wielka III i Smerek). W porównaniu do stanu z 2013 r. nie nastąpiły istotne zmiany w ocenie tego wskaźnika. Na stanowiskach z Kotliny Orawsko-Nowotarskiej znaczne pokrycie osiągał wrzos zwyczajny, któremu na lepiej zachowanych fragmentach siedliska towarzyszyły gatunki wysokotorfowiskowe (wełnianka pochwowata, żurawina błotna, torfowce). Z reguły jego pokrycie zawierało się w przedziale 20-50%. Jedynie na stanowisku Puścizna Wielka III wskutek utrzymującego się przesuszenia udział wrzosu wzrósł z 60 do 70%. W Bieszczadach reprezentowanych jedynie przez stanowisko w Smereku dominowała trzęślica modra (aż 85% pokrycia), która przez swoją zdolność do skutecznej konkurencji z innymi gatunkami o światło stanowi bardzo poważne zagrożenie dla mszarów.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Stopień uwodnienia – za wyjątkiem stanowiska Kaczmarka poziom wód gruntowych na badanych torfowiskach był bardzo obniżony a siedlisko przesuszone. w porównaniu do stanu z 2013 roku na 2 stanowiskach (Baligówka I i II) ocena wskaźnika podniesiona z U2 do U1, na pozostałych wskaźnik oceniono tak samo jak w 2013 r. Na stanowisku Baligówka I stopień uwodnienia poprawił się bardzo nieznacznie, wartość wskaźnika przekroczyła jednak wartość graniczną dla ocen U1/U2. Na stanowisku Baligówka II ocena była wyższa niż w poprzednim okresie pomimo takiej samej wartości wskaźnika. Rozbieżność ocen wynikała z braku opracowanej metodyki z waloryzacją tego wskaźnika w 2013 r. i eksperckiego charakteru oceny.

Pokrycie i struktura gatunkowa mchów – wskaźnik kardynalny siedliska 7120; na 2 stanowiskach utrzymano ocenę FV, na 4 – U1, na 1 – U2 (Puścizna Wielka III). W porównaniu do stanu z 2013 r. nie nastąpiły istotne zmiany w ocenie tego wskaźnika. Na stanowiskach z oceną wskaźnika U1 całkowite pokrycie mchów zawierało się w przedziale 30-50%; na Puściznie Wielkiej III (ocena U2) było mniejsze niż 20%. Znacznym pokryciem torfowców wyróżniały się stanowiska Baligówka II i Kaczmarka w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej (oceny FV), z tym że w pierwszym przypadku dominowały gatunki typowe dla kępek, w drugim – dla dolinek. Nie zaobserwowano geograficznego zróżnicowania stanu wskaźnika.

Udział dobrze wykształconych płatów siedliska – jest silnie zróżnicowany: od 2% (Smerek, Puścizna Wielka III) do 50% (Kaczmarka). Na wszystkich stanowiskach wskaźnik oceniony tak samo jak w 2013 r.: 2 oceny FV (Kaczmarka, Puścizna Wielka I), pozostałe 5 – U1. Nie zaobserwowano geograficznego zróżnicowania stanu wskaźnika, trudno jednak porównywać obszary, które tak znacznie różnią się liczbą badanych stanowisk (Torfowiska Orawsko-Nowotarskie – 6 stanowisk, Bieszczady – 1).

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na stanowiskach

Łącznie na 7 monitorowanych stanowiskach zarejestrowano 7 rodzajów oddziaływań. W porównaniu do stanu z poprzedniego okresu, na 5 stanowiskach nie odnotowano zmian w przypadku 4 oddziaływań, na 6 nastąpiła poprawa w odniesieniu do 4 oddziaływań, a na 6 pogorszenie stanu w odniesieniu do 2 oddziaływań.

Brak faktycznej poprawy jeśli chodzi o wpływ dawnej eksploatacji torfowisk orawsko-nowotarskich na stan siedliska 7120. Oddziaływania z grupy C01.03, wykazywane w poprzednim cyklu monitoringu w przypadku 6 stanowisk, dotyczą ręcznego i mechanicznego pozyskiwania torfu w przeszłości i ich negatywny wpływ na stan uwodnienia większości badanych obiektów jest nadal aktualny. Torfu nie pozyskiwano jedynie w Smereku w Bieszczadach, choć samo torfowisko zostało skutecznie odwodnione i w konsekwencji zdegradowane.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Najbardziej istotne dla stanu ochrony tego siedliska są oddziaływania powodujące zmianę stosunków wodnych (oddziaływania z grupy J02). Zwykle są to działania zmierzające do odwodnienia złoża torfowego i przygotowania go do eksploatacji lub pozostałości po takich działaniach. Biorąc pod uwagę skutki melioracji odwadniających (oddziaływania z grupy J02) na 4 z 6 stanowisk (wszystkie stanowiska w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej) ich wpływ nie zmienił się, na 2 stanowiskach (Baligówka I, Puścizna Wielka III) odnotowano powolne wypływanie się rowów odwadniających i nieznaczne osłabienie siły ich oddziaływania. Względnie wysoki stopień uwodnienia ma jedynie stanowisko na torfowisku Kaczmarka, na którym brak rowów w bezpośrednim sąsiedztwie transektu, a te położone dalej nie wpływają negatywnie na siedlisko. Do bardzo ważnych oddziaływań kształtujących roślinność zdegradowanych torfowisk wysokich należą naturalne procesy sukcesyjne. W warunkach właściwego stopnia uwodnienia złoża torfowego będą one prowadzić do powolnej regeneracji mszarów w obniżeniach (pozytywny skutek sukcesji związany z przemianą siedliska 7120 w 7110). W miejscach wyniesionych, nieco suchszych, przemiany sukcesyjne będą sprzyjać stopniowemu rozwojowi boru bagiennego (mniej pożądanym kierunkiem przemian z punktu widzenia ochrony torfowisk). W poprzednim okresie monitoringu na 1 stanowisku (Puścizna Wielka I) odnotowano regenerację mszarów w warunkach poprawy uwilgotnienia. Natomiast na 2 stanowiskach (Baligówka I, II) obserwowano oba kierunki sukcesji i z tego względu ich łączny wpływ określono jako neutralny. W 2016 r. rozdzielono pozytywne i negatywne kierunki naturalnych przemian sukcesyjnych wyróżniając zarastanie sosną w ramach oddziaływania K02. W porównaniu do 2013 r. na wszystkich 3 stanowiskach na Puściznie Wielkiej odnotowano w 2016 r. rozprzestrzenianie się wrzosu zwyczajnego w miejscach przesuszonych, a na stanowisku Kaczmarka – sosny zwyczajnej (z najniższą intensywnością oddziaływania). Na stanowiskach Baligówka I i II nie zaszły żadne faktyczne zmiany co do nasilenia czy kierunku sukcesji.

W Bieszczadach skutki długotrwałego, utrzymującego się przesuszenia manifestują się w formie ekspansji trzęślicy modrej (stanowisko Smerek), która, podobnie jak w 2013 r., pokrywa niemal całe torfowisko i trudno oczekiwać poprawy tego stanu

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach

Najpoważniejsze zagrożenia dla siedliska 7120 w regionie alpejskim to przesuszenie złoża torfowego i jego implikacje w postaci sukcesji roślinności w kierunku boru bagiennego, obserwowane na stanowiskach w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej. W Bieszczadach poważnym problemem pozostaje ekspansja trzęślicy modrej. Jej ograniczenie/usunięcie wiąże się z dużym nakładem finansowym i nie daje pewności trwałej poprawy stanu zachowania siedliska. Szanse rewitalizacji siedliska na stanowisku Smerek, które leży na gruntach prywatnych, są bardzo nikłe. Brak faktycznej poprawy jeśli chodzi o wpływ dawnej eksploatacji torfowisk orawsko-nowotarskich na stan siedliska 7120. Oddziaływania z grupy C01.03, wykazywane w poprzednim cyklu monitoringu w przypadku 6 stanowisk, dotyczą ręcznego i mechanicznego pozyskiwania torfu w przeszłości i ich negatywny wpływ na stan uwodnienia większości badanych obiektów jest nadal aktualny. Istniejąca infrastruktura melioracyjna na większości monitorowanych stanowisk nadal skutecznie hamuje regenerację siedliska 7110 i należy przypuszczać, że ten stan będzie się utrzymywał.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

W warunkach przesuszenia złoża torfowego zagrożeniem dla poprawy stanu siedliska 7120 są procesy naturalnej sukcesji, które mogą sprzyjać stopniowemu rozwojowi boru bagiennego (Baligówka I i II, Puścizna Wielka), wrzосу zwyczajnego *Calluna vulgaris* (3 stanowiskach na Puściźnie Wielkiej) czy trzęślicy modrej (Smerek).

II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM - NA STANOWISKACH**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

Na większości stanowisk w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej siedlisko zajmuje znaczną powierzchnię (zwykle jest to areal eksploatowanej w przeszłości części torfowiska pomniejszony o fragmenty porośnięte borem bagienny). Jedynie torfowisko Smerek w Bieszczadach jest niewielkie i izolowane. W ocenie tego parametru bierze się pod uwagę jednak nie tyle samą wielkość powierzchni siedliska, ile tendencje dynamiczne roślinności i jej skłonność do regeneracji zbiorowisk właściwych torfowiskom wysokim. Na większości stanowisk (Baligówka I, II, Puścizna Wielka II, III, Smerek) powierzchnia siedliska była stabilna i nie zarejestrowano zmian w stosunku do stanu z 2013 r., stąd ocena U1. Na stanowisku Kaczmarka zaobserwowano dalszą regenerację mszaru (ocena FV). Na stanowisku Puścizna Wielka I ze względu na zahamowanie poprawy stanu siedliska, widocznej w trakcie kontroli w 2013 r., parametr został oceniony niżej niż poprzednio (obniżenie oceny z FV do U1). Na żadnym ze stanowisk nie zaobserwowano zmniejszenia powierzchni siedliska 7120 na korzyść siedlisk nietorfowiskowych.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcja siedliska na stanowiskach

Na ocenę tego parametru największy wpływ miały oceny wskaźników: Rodzime gatunki ekspansywne, Obecność krzewów i podrostu drzew, Pokrycie i struktura gatunkowa mchów, Udział dobrze wykształconych płatów siedliska. W dalszym ciągu największy jest udział stanowisk, na których parametr oceniono na U1 (Baligówka I, II, Puścizna Wielka I, II). Z reguły przyczyną były ekspansja wrzосу, rozprzestrzenianie się sosny, zaburzona struktura gatunkowa mszaków oraz przesuszenie siedliska. Strukturę i funkcję siedliska oceniono jako złe (U2) na stanowiskach: Puścizna Wielka III (siedlisko silnie przesuszone, zarasta sosną i wrzosem, ma zaburzoną strukturę gatunkową mchów) oraz na torfowisku Smerek w Bieszczadach (zły stan uwodnienia, sprzyjający ekspansji trzęślicy modrej, która osiągnęła już 85% pokrycia w warstwie zielnej). Jedynie na stanowisku Kaczmarka strukturę i funkcję siedliska uznano za prawidłowe. W 2016 r. nie zarejestrowano zmian w ocenie tego parametru w porównaniu do stanu z 2013 r.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu nastąpiło pogorszenie perspektyw ochrony siedliska na stanowiskach: Smerek (z U1 do U2) – ze względu na utrzymujące się przesuszenie torfowiska i ekspansję trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, oraz Puścizna Wielka I (z FV do U1) – z powodu zahamowania regeneracji mszaru

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

i przesuszenia. Dobre perspektywy ma jedynie stanowisko Kaczmarka. Na pozostałych stanowiskach utrzymano ocenę U1, ponieważ powierzchnia siedliska 7120 nie zmniejszyła się na korzyść siedliska 7110, siedlisko ma zaburzoną strukturę i funkcje oraz wciąż aktualne pozostają zagrożenia związane z osuszaniem wierzchniej warstwy torfu i sukcesją. Ponadto część stanowisk (Baligówka I, II) ma prywatnych właścicieli i nie jest objęta ochroną, w efekcie nie jest zabezpieczona przed działaniami niekorzystnymi z punktu widzenia ochrony przyrody.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Stan ochrony siedliska na poszczególnych stanowiskach pozostaje bez zmian w porównaniu do stanu z 2013 r. Nadal największy jest udział stanowisk z oceną U1 (Baligówka I, II, Puścizna Wielka I, II). Parametr oceniono na U2 na stanowiskach Puścizna Wielka III i Smerek. Właściwy stan ochrony siedlisko miało i nadal ma jedynie na stanowisku Kaczmarka.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

II.B. POZOSTAŁE TABELLE NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 7120							
						Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
						2013-2014	2016	2013-2014	2016	2013-2014	2016	2013-2014	2016
1.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie Bieszczady Zachodnie	4325	Smerek	U1	U1	U2	U2	U1	U2	U2	U2
2.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	4317	Puścizna Wielka I	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1	U1
3.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	4321	Puścizna Wielka II	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
4.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	4323	Baligówka I	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
5.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	4324	Baligówka II	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
6.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	4363	Kaczmarka	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
7.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie Kotlina Orawsko-Nowotarska	5212	Puścizna Wielka III	U1	U1	U2	U2	U1	U1	U2	U2
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	2	1	1	1	2	1	1	1
					U1	5	6	4	4	5	5	4	4
					U2	0	0	2	2	0	1	2	2
					XX	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						7	7	7	7	7	7	7	7

UWAGI:

Kolorem pomarańczowym pogorszenie oceny parametru o jeden stopień.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 4 Aktualne oddziaływania łącznie - dane ogólne - na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2013-2014	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																							
					poprzednio 2013-2014												teraz 2016											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Eksploatacja zakończona ponad 30 lat temu	1												1													
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja zakończona ok. 30 lat temu	5	2											5											2		
I02	problematyczne gatunki rodzime	Ekspansja trzęślicy modrej	1	1									1												1			
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy odwadniające na torfowiskach i ich okrajach (czynne)	1	1									1												1			
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Czynne rowy melioracyjne osuszające torfowisko	5	5									3	2											1	4		
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	zarastanie torfowiska gatunkami drzewiastymi, wrzosem		3																						3		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowie nie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2013-2014	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																							
					poprzednio 2013-2014												teraz 2016											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	regeneracja mszarów w obniżeniach, na wyniesieniach wkraczanie sosny zwyczajnej i/lub wrzосу	3	5			1				2							2							2	1		
Liczba stanowisk, na których stwierdzono oddziaływania/liczba wszystkich monitorowanvch stanowisk			7/7	7/7			1/7				2/7		4/7	2/7	6/7				2/7						2/7	5/7	4/7	

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Eksploatacja zakończona ponad 30 lat temu			1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja zakończona ok. 30 lat temu	2	2	3	
I02	problematyczne gatunki rodzime	Ekspansja trzęślicy modrej	1	1		
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy odwadniające na torfowiskach i ich okrajach (czynne)	1	1		
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Czynne rowy melioracyjne osuszające torfowisko	5	3	2	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	zarastanie torfowiska gatunkami drzewiastymi, wrzosem	3			3
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	regeneracja mszarów w obniżeniach, na wyniesieniach wkraczanie sosny zwyczajnej i/lub wrzośu	5		2	3
Suma stanowisk (podsumowanie zmian)			7	5	6	6

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

UWAGI:

Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.

Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania.

W niektórych przypadkach (C01.03.01, C01.03.02) wartości w 3 ostatnich kolumnach nie się sumują do wartości z kolumny 4, ponieważ oba oddziaływania zgłoszone w poprzednim cyklu monitoringu mają charakter historyczny i dlatego nie zostały zarejestrowane w 2016. W tym przypadku poprawa sugerowana przez tab. 4A nie wiąże się z rzeczywistą poprawą stanu siedliska.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym zagrożeniem		Liczba stanowisk z daną intensywnością zagrożenia							
					Intensywność zagrożenia							
			A		B		C		X			
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Eksploatacja zakończona ponad 30 lat temu	1						1			
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja zakończona ok. 30 lat temu	5	2					5	2		
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja trzęślicy modrej	1	1	1	1						
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy odwadniające na torfowiskach i ich okrajach (czynne)	1	1	1	1						
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Czynne rowy melioracyjne osuszające torfowisko	5	5	3	1	2	4				
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	zarastanie torfowiska gatunkami drzewiastymi, wrzosem		3						3		
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	regeneracja mszarów w obniżeniach, na wyniesieniach wkraczanie sosny zwyczajnej i/lub wrzośu		3				2		1		
Liczba stanowisk, dla których przewiduje się dane zagrożenie / liczba wszystkich monitorowanych stanowisk			7/7	7/7	4/7	2/7	2/7	5/7	6/7	4/7	0/7	0/7

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Eksploatacja zakończona ponad 30 lat temu			1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja zakończona ok. 30 lat temu	2	2	3	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja trzęślicy modrej	1	1		
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy odwadniające na torfowiskach i ich okrajach (czynne)	1	1		
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Czynne rowy melioracyjne osuszające torfowisko	5	3	2	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	zarastanie torfowiska gatunkami drzewiastymi, wrzosem	3			3
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	regeneracja mszarów w obniżeniach, na wyniesieniach wkraczanie sosny zwyczajnej i/lub wrzосу	3			3
Suma stanowisk (podsumowanie zmian)			7	5	5	6

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

W niektórych przypadkach (C01.03.01, C01.03.02) wartości w 3 ostatnich kolumnach nie się sumują do wartości z kolumny 4, ponieważ oba zagrożenia zgłoszone w poprzednim cyklu monitoringu mają charakter historyczny i dlatego nie zostały zarejestrowane w 2016.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	Ocena stanu siedliska przyrodniczego 7120 Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną								Suma obszarów Natura 2000	
		FV		U1		U2		XX			
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
		w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
Powierzchnia		0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	0	0	1	1	1	1	0	0	2	2
	Melioracje odwadniające	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
	Obce gatunki inwazyjne	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2
	Obecność krzewów i drzew	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2
	Pozyskanie torfu	2	2	0	0	0	0	0	0	2	2
	Gatunki dominujące	0	0	1	1	1	1	0	0	2	2
	Stopień uwodnienia	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
	Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
	Parametr Specyficzna struktura i funkcje	0	0	1	1	1	1	0	0	2	2
Perspektywy ochrony		0	0	2	2	0		0	0	2	2
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		0	0	1	1	1	1	0	0	2	2

UWAGI:

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne dla siedliska 7120

Tab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku ocena stanu ochrony oraz wszystkich parametrów w obu obszarach jest taka sama jak poprzednio.

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW

III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM

Brak możliwości ocenienia zróżnicowania wyników pod względem geograficznym.

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na obszarach Natura 2000

Gatunki charakterystyczne torfowisk wysokich – na obydwu monitorowanych obszarach gatunki typowe dla torfowisk wysokich występowały licznie, stąd oceny wskaźnika FV, podobnie jak w poprzednim okresie badań.

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – wskaźnik oceniony na U1 na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich z powodu ekspansji wrzosu zwyczajnego *Calluna vulgaris*, obserwowanej na większości stanowisk. W Bieszczadach, gdzie siedlisko podlega ekspansji trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, ocena wskaźnika obniżona do U2. W porównaniu do stanu z 2013 r. nie nastąpiły żadne zmiany w ocenie tego wskaźnika.

Melioracje odwadniające – na obydwu monitorowanych obszarach oceny wskaźnika U1, takie same jak w poprzednim cyklu badań.

Obce gatunki inwazyjne – na żadnym z torfowisk w badanych obszarach nie odnotowano obecności obcych gatunków inwazyjnych. Ocena wskaźnika FV – podobnie jak poprzednio.

Obecność krzewów i podrostu drzew – tak samo jak w poprzednim cyklu monitoringu, wskaźnik oceniony na U1 na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich i na FV w Bieszczadach.

Pozyskanie torfu – na obydwu monitorowanych obszarach oceny wskaźnika FV, takie same jak w poprzednim cyklu badań.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Gatunki dominujące – na obszarze Torfowiska Orawsko-Nowotarskie utrzymano ocenę U1 (duży udział wrzosa zwyczajnego *Calluna vulgaris* na większości stanowisk), w Bieszczadach – U2 (panowanie ekspansywnej trzęślicy modrej *Molinia caerulea* na jedynym monitorowanym stanowisku). W porównaniu do stanu z 2013 r. nie nastąpiły żadne zmiany w ocenie tego wskaźnika.

Stopień uwodnienia – na obydwu monitorowanych obszarach oceny wskaźnika U1, takie same jak w poprzednim cyklu badań.

Pokrycie i struktura gatunkowa mchów – na obydwu monitorowanych obszarach struktura gatunkowa mchów była nieco zaburzona, stąd oceny wskaźnika U1, takie same jak w poprzednim cyklu badań.

Udział dobrze wykształconych płatów siedliska – na obydwu monitorowanych obszarach oceny wskaźnika U1, takie same jak w poprzednim cyklu badań.

2. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na obszarach Natura 2000

Do najważniejszych oddziaływań wpływających na stan ochrony siedliska 7120 w obu monitorowanych obszarach należą spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, które zwykle polegają na odwodnieniu złoża torfowego. Rzutuują one m.in. na przemiany roślinności, które na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich generalnie wiążą się z rozprzestrzenianiem się sosny i sukcesją w kierunku boru bagiennego, natomiast w Bieszczadach sprzyjają inwazji trzęślicy modrej.

W porównaniu do poprzedniego okresu badań odnotowano pewne zmiany w intensywności niektórych negatywnych oddziaływań. Na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich w niektórych z monitorowanych płatów widoczne jest powolne wypływanie się rowów melioracyjnych, stąd zmniejszenie intensywności tego negatywnego oddziaływania. Natomiast brak faktycznej poprawy jeśli chodzi o wpływ pozyskania torfu na stan siedliska w tym obszarze. Oddziaływania z grupy C01.03, wykazywane w poprzednim cyklu monitoringu, dotyczą ręcznego i mechanicznego usuwania torfu w przeszłości a nie w czasie wykonywania obserwacji siedliska. Negatywny wpływ zaniechanej kilkadziesiąt lat temu eksploatacji na stan uwodnienia większości badanych płatów siedliska jest nadal aktualny. W 2016 r. zwrócono większą uwagę na stopniowe zarastanie niektórych torfowisk w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej gatunkami drzewiastymi oraz wrzosem zwyczajnym *Calluna vulgaris*. Poprzednio nie zarejestrowano tego zagrożenia.

Zagrożenie torfowisk w Bieszczadach przez ekspansję trzęślicy modrej w dalszym ciągu jest bardzo poważne. Do poprawy tego stanu niezbędne jest zastosowanie zabiegów czynnej ochrony.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim**3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na obszarach Natura 2000**

Wnioski co do zagrożeń siedliska w obszarach Natura 2000 są takie same jak dla stanowisk zlokalizowanych w tych obszarach. W dalszym ciągu najpoważniejszym zagrożeniem dla regeneracji torfowisk wysokich pozostaje ich przesuszenie oraz przemiany roślinności w warunkach uwilgotnienia niewłaściwego dla mszarów (sukcesja w kierunku boru bagiennego na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich, ekspansja trzęślicy modrej w Bieszczadach).

W porównaniu do poprzedniego okresu badań odnotowano pewne zmiany w intensywności niektórych zagrożeń. Na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich w niektórych z monitorowanych płatów widoczne jest powolne wypływanie się rowów melioracyjnych, stąd zmniejszenie intensywności tego zagrożenia. Natomiast brak faktycznej poprawy jeśli chodzi o wpływ pozyskania torfu na stan siedliska w tym obszarze. Oddziaływania z grupy C01.03, wykazywane w poprzednim cyklu monitoringu, dotyczą ręcznego i mechanicznego usuwania torfu w przeszłości a nie w czasie wykonywania obserwacji siedliska. Negatywny wpływ zaniechanej kilkadziesiąt lat temu eksploatacji na stan uwodnienia większości badanych płatów siedliska jest nadal aktualny. W 2016 r. zwrócono większą uwagę na stopniowe zarastanie niektórych torfowisk w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej gatunkami drzewiastymi oraz wrzosem zwyczajnym *Calluna vulgaris*. Poprzednio nie zarejestrowano tego zagrożenia. Zagrożenie torfowisk w Bieszczadach przez ekspansję trzęślicy modrej w dalszym ciągu jest bardzo poważne. Do poprawy tego stanu niezbędne jest zastosowanie zabiegów czynnej ochrony.

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM NA OBSZARACH NATURA 2000

W regionie alpejskim monitorowano jedynie 2 obszary: Torfowiska Orawsko-Nowotarskie, które stanowią największe skupisko torfowisk w polskiej części Karpat, oraz Bieszczady, gdzie torfowisk wysokich jest znacznie mniej.

1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na obszarach Natura 2000

Na obu monitorowanych obszarach parametr oceniono na U1, tak samo jak w poprzednim okresie badań. W dalszym ciągu powierzchnia siedliska jest stabilna, co oznacza brak wyraźnej poprawy w procesie regeneracji zdegradowanych torfowisk wysokich w regionie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim**2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcja siedliska na obszarach Natura 2000**

Struktura i funkcje siedliska w Bieszczadach oceniono jako złe (U2) z powodu zaawansowanego procesu ekspansji trzęślicy modrej na torfowiskach wysokich w tym obszarze. Na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich parametr oceniono na U1, tak samo jak w przypadku 4 z 6 monitorowanych stanowisk. Z reguły przyczyną była zaburzona struktura gatunkowa mszaków i stosunki wodne na torfowisku oraz rozprzestrzenianie się sosny. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu oceny parametru nie zmieniły się.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na obszarach Natura 2000

Na obu monitorowanych obszarach parametr oceniono na U1, identycznie jak w poprzednim okresie badań. Powierzchnia siedliska jest stabilna, struktura i funkcje zazwyczaj zaburzone, zestaw istotnych zagrożeń utrzymuje się bez zmian.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Stan ochrony siedliska w obu obszarach oceniono identycznie jak w poprzednim okresie badań: na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich na U1, w Bieszczadach na U2. Oceny oddają przede wszystkim różny stopień zaburzenia struktury i funkcji siedliska w tych obszarach, ponieważ oceny pozostałych parametrów składowych (Powierzchnia siedliska, Perspektywy ochrony) są takie same: U1.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	OCENY dla poszczególnych obszarów Natura 2000 dla siedliska 7120							
				Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
				poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
				w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
1.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie	U1	U1	U2	U2	U1	U1	U2	U2
2.	PLH120016	Torfowiska Orawsko-Nowotarskie	małopolskie	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Suma obszarów z danymi ocenami			FV	0	0	0	0	0	0	0	0
			U1	2	2	1	1	2	2	1	1
			U2	0	0	1	1	0	0	1	1
			XX	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM liczba ocenianych obszarów				2	2	2	2	2	2	2	2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 8 Aktualne oddziaływania - dane ogólne - łącznie na badanych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2013-2014	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba obszarów Natura 2000 z danym wpływem i intensywnością oddziaływania na siedlisko 7120																							
					Poprzednio 2013-2014												Teraz 2016											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Eksploatacja zakończona ponad 30 lat temu	1	-											1													
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja zakończona ok. 30 lat temu	1	-											1													
I02	problematyczne gatunki rodzime	Ekspansja trzęslicy modrej	1	1									1												1			
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy odwadniające na torfowiskach i ich okrajach (czynne)	1	1										1												1		
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Czynne rowy melioracyjne osuszające torfowisko	1	1									1													1		
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	zarastanie torfowiska gatunkami drzewiastymi (głównie sosną)	-	1																						1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Kod	Aktualne oddziaływani e	Uszczegółowien ie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów z danym oddziaływanie m - razem poprzednio 2013-2014	Liczba obszarów z danym oddziaływanie m - razem teraz 2016	Liczba obszarów Natura 2000 z danym wpływem i intensywnością oddziaływania na siedlisko 7120																							
					Poprzednio 2013-2014												Teraz 2016											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
Liczba obszarów, na których stwierdzono oddziaływania/liczba wszystkich monitorowanych obszarów			2/2	2/2									2/2	1/2	1/2									1/2	2/2			

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000 razem	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Eksploatacja zakończona ponad 30 lat temu			1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja zakończona ok. 30 lat temu			1	
I02	problematiczne gatunki rodzime	Ekspansja trzęślicy modrej	1	1		
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy odwadniające na torfowiskach i ich okrajach (czynne)	1	1		
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Czynne rowy melioracyjne osuszające torfowisko	1		1	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	zarastanie torfowiska gatunkami drzewiastymi (głównie sosną)	1			1
Suma obszarów Natura 2000 (podsumowanie zmian)			2	1	1	1

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

W niektórych przypadkach (C01.03.01, C01.03.02) wartości w 3 ostatnich kolumnach nie sumują się do wartości z kolumny 4, ponieważ oba oddziaływania zgłoszone w poprzednim cyklu monitoringu mają charakter historyczny i dlatego nie zostały zarejestrowane w 2016.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów Natura 2000 z danym zagrożeniem								Liczba wszystkich monitorowanych obszarów Natura 2000	
			Intensywność zagrożenia									
			A		B		C		X			
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Eksploatacja zakończona ponad 30 lat temu					1				1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja zakończona ok. 30 lat temu					1				1	
I02	problematyczne gatunki rodzime	Ekspansja trzęślicy modrej	1	1							1	1
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy odwadniające na torfowiskach i ich okrajkach (czynne)			1	1					1	1
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Czynne rowy melioracyjne osuszające torfowisko	1			1					1	1
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	zarastanie torfowiska gatunkami drzewiastymi (głównie sosną)				1						1
Liczba obszarów dla których przewiduje się zagrożenie / liczba wszystkich obszarów			2/2	1/2	1/2	2/2	1/2	0/2	0/2	0/2	2/2	2/2

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie alpejskim

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym alpejskim pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Eksploatacja zakończona ponad 30 lat temu			1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja zakończona ok. 30 lat temu			1	
I02	problematyczne gatunki rodzime	Ekspansja trzęslicy modrej	1	1		
J02	spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Rowy odwadniające na torfowiskach i ich okrajach (czynne)	1	1		
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Czynne rowy melioracyjne osuszające torfowisko	1		1	
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	zarastanie torfowiska gatunkami drzewiastymi (głównie sosną)	1			1
Suma obszarów Natura 2000 (podsumowanie zmian)			2	1	1	1

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

W niektórych przypadkach (C01.03.01, C01.03.02) wartości w 3 ostatnich kolumnach nie się sumują do wartości z kolumny 4, ponieważ oba zagrożenia zgłoszone w poprzednim cyklu monitoringu mają charakter historyczny i dlatego nie zostały zarejestrowane w 2016.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120 – monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu siedliska przyrodniczego 7120 na stanowiskach												Suma monitorowanych stanowisk		
		Liczba stanowisk z daną oceną														
		FV			U1			U2			XX					
		poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
		2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016
Powierzchnia		3	31	19	3	9	18	-	5	8	0	0	0	6	45	45
Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	3	27	30	2	14	13	1	4	2	0	0	0	6	45	45
	Odpowiednie uwodnienie	3	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	3	-	-
	Bogactwo gatunkowe	3	-	-	2	-	-	1	-	-	0	-	-	6	-	-
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	-	31	23	1	14	18	-	0	4	-	0	0	1	45	45
	Melioracje odwadniające	-	7	7	-	28	24	-	10	14	-	0	0	-	45	45
	Obce gatunki inwazyjne	-	45	45	-			-			-	0	0	-	45	45
	Obecność krzewów i drzew	-	26	21	-	7	11	-	12	13	-	0	0	-	45	45
	Obecność nalotu drzew i krzewów	2	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	2	-	-
	Pozyskanie torfu	-	41	34	-	2	5	-	2	6	-	0	0	-	45	45
	Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	2	-	-	3	-	-	0	-	-	0	-	-	5	-	-
	Warunki hydrologiczne (odpowiednie uwodnienie)	1	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	1	-	-
	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	1	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	1	-	-
	Gatunki dominujące	1	15	18	0	21	18	0	9	9	0	0	0	1	45	45

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu siedliska przyrodniczego 7120 na stanowiskach												Suma monitorowanych stanowisk		
		Liczba stanowisk z daną oceną														
		FV			U1			U2			XX					
		poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
		2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016
	Gatunki torfowców	2	-	-	4	-	-	0	-	-	0	-	-	6	-	-
	Pokrycie i struktura gatunków torfowców	2	-	-	1	-	-	0	-	-	0	-	-	3	-	-
	Stopień uwodnienia	1	23	15	-	17	20	-	5	10	-	0	0	1	45	45
	Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	-	11	11	-	30	26	-	4	8	-	0	0	-	45	45
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	-	21	21	-	16	11	-	8	13	-	0	0	-	45	45
	Parametr Specyficzna struktura i funkcje	2	5	5	2	26	22	1	14	18	1	0	0	6	45	45
Perspektywy ochrony		4	29	24	2	11	12	0	5	9	0	0	0	6	45	45
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		4	4	5	2	25	20	0	16	20	0	0	0	6	45	45

UWAGI:

W tabeli ujęte zostały oceny wszystkich wskaźników, także tych z okresu 2006-2008 (wyróżniono je *kursywą*), kiedy prowadzono monitoring podstawowy wg wstępnej metodyki, nieporównywalnej do metodyki opracowanej w 2013 r. Z tego powodu pominięto je w częściach opisowych i w analizie zmian.

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne dla siedliska 7120.

Znak „-” oznacza, że w danym okresie badawczym wskaźnik nie był oceniany

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120 - monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN siedliska 7120								Suma stanowisk
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą						inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	
	poprawa			pogorszenie					
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Parametr Powierzchnia	1	0	1	14	1	15	-	29	45
Parametr Specyficzna struktura i funkcje	2	0	2	4	1	5	-	38	45
Parametr Perspektywy ochrony	0	0	0	9	0	9	-	36	45
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	2	0	2	5	0	5	-	38	45
UWAGI	Monitoring na stanowiskach z roku 2007 nie były później powtarzany - stanowisk tych nie ujęto w zestawieniu zmian								

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120 - monitoring skończony

Nazwa parametru/ Nazwa wskaźnika		ZMIANY OCEN siedliska 7120								Suma stanowisk
		Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą								
		poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	
		o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Parametr Specyficzna struktura i funkcje	<u>Gatunki charakterystyczne</u>	3	1	4	0	0	0	-	41	45
	<u>Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych</u>	0	0	0	6	3	9	-	36	45
	Melioracje odwadniające	2	0	2	4	1	5	-	38	45
	Obce gatunki inwazyjne	0	0	0	0	0		-	45	45
	Obecność krzewów i drzew	3	0	3	9	0	9	-	33	45
	Pozyskanie torfu		0	0	3	4	7	-	38	45
	Gatunki dominujące	8	0	8	3	1	4	-	33	45
	Stopień uwodnienia	3	0	3	8	4	12	-	30	45
	<u>Pokrycie i struktura gatunkowa mchów</u>	3	0	3	7	0	7	-	35	45
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	1	0	1	6	0	6	-	38	45
Podsumowanie		16	1	17	22	9	31	-	45	45
UWAGI										

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM

KONTYNENTALNYM NA STANOWISKACH

W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym, niezadowalającym, czy złym stanie ochrony brak geograficznych prawidłowości.

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach

Gatunki charakterystyczne torfowisk wysokich – wskaźnik kardynalny dla siedliska 7120; na 30 stanowiskach jakościowy i ilościowy udział gatunków typowych dla torfowisk wysokich był właściwy (FV), na 13 niezadowalający (U1), a tylko na 2 (Czarne Bagno IV, Reptowo I) – zły (U2). Na stanowiskach z oceną FV z reguły notowano dwa i więcej gatunków roślin naczyniowych (wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*, żurawina błotna *Oxycoccus palustris*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, rzadziej wrzosiec bagienny *Erica tetralix* i rosziczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*) oraz po kilka gatunków mchów (torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum*, torfowiec czerwony *Sphagnum rubellum*, torfowiec ostrolistny *Sphagnum capillifolium*, torfowiec kończysty *Sphagnum fallax*, rzadziej torfowiec brunatny *Sphagnum fuscum*, płonnik cienki *Polytrichum strictum*, czy mochwian błotny *Aulacomium palustre*). W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym, niezadowalającym, czy złym stanie wskaźnika brak geograficznych prawidłowości. Oba stanowiska z oceną U2 leżą na północy kraju, jednak w ich bliskim sąsiedztwie, w obrębie tego samego obszaru, występują stanowiska z bogatym zestawem gatunków typowych.

W porównaniu do obserwacji z 2013 roku, udział gatunków charakterystycznych dla torfowisk wysokich poprawił się na 4 stanowiskach (Bielawa I, Reptowo IV i V - na północy kraju oraz Oziabły na Wysoczyźnie Białostockiej), na 41 pozostał bez większych zmian. Na żadnym się nie pogorszył.

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – wskaźnik kardynalny dla siedliska 7120; ponad połowa stanowisk (23) była wolna od ekspansywnych gatunków roślin zielnych; na 18 stanowiskach stan był niezadowalający, a na 4 stanowiskach – zły. Najczęściej notowanym gatunkiem ekspansywnym był wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris*, dość często - trzęślica modra *Molinia caerulea*, a sporadycznie – trzcina pospolita *Phragmites australis*, borówki bagienna *Vaccinium uliginosum*, czarna *V. myrtillus*, brusznica *V. vitis-idaea* i bagno zwyczajne *Ledum palustre*. Udział gatunków ekspansywnych był bardzo zróżnicowany, od ich braku aż do 90%. Stanowiska, na których siedlisko było najsilniej zagrożone leżą w zachodniej części kraju: Reptowo I, III (ekspansja trzęślicy, obecność jeżyny), Kamienica w Górach Izerskich (borówki czarna i brusznica) oraz Jakuszyce w Karkonoszach (trzęślica i borówka brusznica). Brak zagrożenia ekspansją dotyczy stanowisk w północno-wschodniej Polsce.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

W porównaniu do obserwacji z 2013 roku, udział gatunków ekspansywnych zwiększył się na 9 stanowiskach: na 4 stanowiskach na Torfowisku Reptowo na Równinie Goleniowskiej, stanowisku Bielawa VI na Wybrzeżu Słowińskim, Kamienica w Górach Izerskich, Płotycze I i Ostrówek Podyski II na Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny wskaźnika niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

Na 36 stanowiskach ocena wskaźnika nie uległa zmianie. Na żadnym ze stanowisk nie zarejestrowano poprawy stanu.

Melioracje odwadniające – na 24 stanowiskach stan oceniono jako niezadowalający (rowy odwadniające o ograniczonym wpływie na uwodnienie siedliska), na 14 jako zły (czynna infrastruktura melioracyjna silnie odwadnia siedlisko), jedynie na 7 jako właściwy (pozostałości nieczynnych rowów odwadniających). W ocenie tego wskaźnika nie zaobserwowano regionalnego zróżnicowania.

W porównaniu do obserwacji z 2013 roku, na 2 stanowiskach (Bagna Izbickie V na Wybrzeżu Słowińskim, Lisy na Pojezierzu Elckim) ocenę podniesiono, jednak tylko na stanowisku Bagna Izbickie wiązało się to z wypłyceniem rowów. Na stanowisku Lisy poprawa oceny wynikała z uzupełnienia stanu wiedzy o występujących melioracjach, nie poprawą warunków hydrologicznych. Na 4 stanowiskach (Czarne Bagno I, IV, V, Reptowo V) ocenę wskaźnika obniżono, ponieważ pomimo prób blokowania odpływu, rowy melioracyjne wciąż nadmiernie osuszają torfowiska, na 38 – oceny pozostały bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny wskaźnika niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

Obce gatunki inwazyjne – na wszystkich stanowiskach stan wskaźnika oceniono jako właściwy (FV), tak samo jak w poprzednim okresie obserwacji, co nie oznacza całkowitego braku obecności gatunków roślin obcego pochodzenia na stanowiskach czy w ich sąsiedztwie. Zarejestrowano m.in. pojedyncze osobniki uczepu amerykańskiego *Bidens frondosa* (Budwity) i dębu czerwonego *Quercus rubra* (Piskorzaniec).

Obecność krzewów i podrostu drzew – na 21 stanowiskach stan wskaźnika określono jako właściwy (FV), na 11 – jako niezadowalający (U1), a na 13 – jako zły (U2). Złe oceny wskaźnika przeważały we wschodniej i środkowej Polsce, podczas gdy w na południowym-zachodzie (Góry Stołowe i Orlickie) oraz na północy (Wybrzeże Słowińskie, Pradolina Łeby-Redy) dominowały oceny FV, a na zachodzie – U1. Najczęściej notowanymi gatunkami były sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, *B. pubescens*, rzadziej wierzby. Na torfowiskach w Sudetach najczęściej występował świerk pospolity *Picea abies*, czasem także sosny: kosodrzewina *Pinus mugo* i drzewokosa *P. x rhaetica*.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu na 9 stanowiskach nastąpiło pogorszenie, na 3 poprawa, na 33 stan wskaźnika się nie zmienił. Na wszystkich 5 stanowiskach w obszarze Torfowiska Reptowo na Równinie Goleniowskiej po masowym obumieraniu sosny i brzozy na skutek podniesionego poziomu wody w 2013, w

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

roku 2016 zaobserwowano masowy pojaw siewek i odrostów tych gatunków w reakcji na przesuszenie torfowiska. Wzrost pokrycia sosny i brzozy z powodu przesuszenia spowodował obniżenie oceny wskaźnika na stanowiskach Bagna Izbickie IV, Chojnowo, Budwity. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny wskaźnika niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

Pozyskanie torfu – w przypadku 34 stanowisk (to $\frac{3}{4}$ wszystkich monitorowanych) stan wskaźnika oceniono jako właściwy, 5 – jako niezadowolający, a 6 – zły. Stanowiska z oceną U2 zlokalizowane były głównie w północno-wschodniej części kraju. Zwykle były to fragmenty torfowisk położone w kompleksie, gdzie obecnie wydobywano torf na skalę przemysłową lub eksploatację zakończono niedawno. Stosunkowo młode potorfia (U1) reprezentowały 4 stanowiska na Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej i jedno w Karkonoszach.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 7 stanowisk. W przypadku 6 stanowisk (Gorbacz, Karaska 1,2, Oziabły, Płotycze 1, 2) nie wynikało to z faktycznej zmiany, lecz surowszego niż w 2013 roku wyskalowania wskaźnika. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny wskaźnika niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

Gatunki dominujące – na 18 stanowiskach stan wskaźnika określono jako właściwy, na 18 – niezadowolający i na 9 – jako zły. Wśród gatunków torfowiskowych, których udział procentowy decyduje o wartości wskaźnika, najliczniej występowała wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*, a w północno-zachodniej części kraju również wrzosiec bagienny *Erica tetralix*. Spośród gatunków ekologicznie obcych, których obecność wpływała na obniżenie oceny, najliczniej występował wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris*. Notowane były także gatunki typowe dla borów bagiennych jak bagno zwyczajne *Ledum palustre*, borówka bagienna *Vaccinium uliginosum* i borówka czarna *Vaccinium myrtillus*. Ekspansywna trzęślica modra *Molinia caerulea* została podana jako gatunek dominujący tylko w nielicznych przypadkach (Jakuszyce w Karkonoszach, 3 stanowiska Reptowo na Równinie Goleniowskiej). Stanowiska z oceną FV występowały głównie w północnej Polsce (Wybrzeże Słowińskie, Pradolina Łeby-Redy) oraz w Górach Orlicki i Stołowych.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 4 stanowisk, dla 8 – poprawiono (m.in. Bagna Izbickie, Bielawa), w przypadku 33 – ocena pozostała bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny wskaźnika niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Stopień uwodnienia – na 15 badanych stanowiskach poziom wód gruntowych uznano za prawidłowy, na 20 był niezadowolający, na 10 – silnie obniżony a siedlisko mocno przesuszone. Najgorzej uwodnione były torfowiska w Karkonoszach i Górach Iżerskich oraz niektóre z rozproszonych w północno-wschodniej Polsce. W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym czy niezadowolającym stanie wskaźnika brak geograficznych prawidłowości.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 12 stanowisk (m.in. wszystkie stanowiska w obszarze Torfowiska Reptowo), dla 3 – poprawiono (m.in. Bagna Izbickie, Bielawa), w przypadku 30 – ocena pozostała bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny wskaźnika niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

Pokrycie i struktura gatunkowa mchów – wskaźnik kardynalny dla siedliska 7120; pokrycie warstwy mchów było bardzo zróżnicowane i wynosiło od do 95%, zróżnicowane były także proporcje gatunków typowych dla dolinek i dla kępek. Na większości stanowisk struktura gatunkowa i pokrycie mchów były zaburzone: na 26 z nich wskaźnik oceniono na U1, na 8 – na U2. Tylko w przypadku 11 stan wskaźnika uznano za prawidłowy. W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym, niezadowolającym, czy złym stanie wskaźnika brak geograficznych prawidłowości.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 7 stanowisk (m.in. 3 stanowiska w obszarze Torfowiska Reptowo, Płotycze 2 i Ostrówek Podyski 1 na Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej, Oziabły na Wysoczyźnie Białostockiej), dla 3 – poprawiono (Bagna Izbickie VI na Wybrzeżu Słowińskim, Lisy na Pojezierzu Elckim, Gorbacz na Wysoczyźnie Białostockiej), w przypadku 35 – ocena pozostała bez zmian.

Udział dobrze wykształconych płatów siedliska – dla 21 stanowisk stan wskaźnika określono jako właściwy, dla 11 był niezadowolający a dla 13 – zły. Udział płatów z roślinnością typową dla torfowisk wysokich zawierał się w przedziale od 0% (13 stanowisk z oceną U2) do 70% (stanowisko Pobłocie II na Wysoczyźnie Damnickiej).

Nie zaobserwowano zróżnicowania tego wskaźnika w skali regionu.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 6 stanowisk (3 stanowiska w obszarze Torfowiska Reptowo, Karaska 2 na Równinie Kurpiowskiej, Czarne Bagno V w Pradolinie Łeby-Redy, Wyżarne w Kotlinie Biebrzańskiej), poprawiono dla jednego (Ostrówek Podyski 2 na Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej), w przypadku 38 – ocena pozostała bez zmian.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na stanowiskach

Na 45 stanowiskach regionu kontynentalnego odnotowano 41 różnego rodzaju oddziaływań, wśród których zdecydowanie przeważały negatywne. Najczęstsze i najistotniejsze dla stanu zachowania siedliska były oddziaływania związane z odwadnianiem torfowisk (J02.01.02 osuszanie – obserwowane w 2016 roku na 33

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

stanowiskach, J02.05 modyfikowanie funkcjonowania wód – na 18 stanowiskach). W 2016 roku na 35 stanowiskach zanotowano negatywne konsekwencje suszy, które, z połączeniu z mniej lub bardziej skuteczną infrastrukturą melioracyjną obecną na niemal wszystkich monitorowanych stanowiskach, silnie zagrażały torfowiskom.

Problemem jest także brak działań ochronnych, w tym rekultywacji terenów poeksploatacyjnych (rekultywację zarejestrowano tylko w przypadku jednego stanowiska!). Brak zabiegów czynnej ochrony, które zwykle polegają na poprawie uwodnienia siedliska, często połączonym także z usuwaniem podrostu drzew był zgłaszany jako poważne źródło zagrożenia siedliska na 9 stanowiskach. Inne ważna grupa czynników negatywnie wpływających na regenerację torfowisk wysokich to procesy związane z ewolucją biocenotyczną, czy naturalną sukcesją w kierunku borów bagiennych (K02, K02.01, a także M02.01) notowane na kilkunastu stanowiskach. Problemem bywają także niektóre gatunki rodzime, wykazujące tendencję do ekspansji na przesuszonych torfowiskach, m.in. trzęślica modra *Molinia caerulea* (oddziaływanie I02 notowane na 2 stanowiskach, lecz o znacznej intensywności). Inwazyjne gatunki obce notowano sporadycznie (pojedynczy osobnik dębu czerwonego w warstwie zielonej na stanowisku Piskorzeniec).

Oddziaływania pozytywne to m.in. zamulenie notowane na 6 stanowiskach, czy zaniechanie prowadzenia gospodarki wodnej (na 4 stanowiskach).

Oddziaływania takie jak: celowe zalesianie, wydeptywanie, zaśmiecanie, zbieractwo grzybów i owoców, pożary itp. mają znaczenie marginalne.

Na 39 stanowiskach nie odnotowano zmian w przypadku 25 oddziaływań, na 41 nastąpiła poprawa w odniesieniu do 25 oddziaływań, a na 30 pogorszenie stanu w odniesieniu do 18 oddziaływań. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu większość oddziaływań na siedlisko jest w dalszym ciągu aktualna.

Nie straciły na znaczeniu zagrożenia związane z osuszaniem i modyfikacją stosunków wodnych. Na kilkunastu stanowiskach eksperci zanotowali nasilenie negatywnych oddziaływań z tej grupy, na kilku – osłabienie, jednak w większości przypadków presja nie uległa zmianie. Na kilku stanowiskach zaniechano konserwacji rowów melioracyjnych, co powinno sprzyjać lepszemu uwodnieniu siedliska. Na znaczeniu nie straciło negatywne działanie suszy.

Druga grupa ważnych oddziaływań to naturalne przemiany roślinności, najczęściej reprezentowane przez sukcesję. Na części stanowisk prowadzą one do regeneracji mszarów i poprawy stanu ochrony siedliska 7120, na części – w warunkach przesuszenia – do przemian w kierunku boru bagiennego, ekspansji trzęślicy, wrzосу, borówek. Z tabelarycznego zestawienia oddziaływań wynika, że w 2016 roku częściej wykazywano sukcesję w kierunku mszarów.

Pozyskanie torfu (C01.03, C01.03.01, C01.03.02) odnotowane w 2013 roku na aż 29 stanowiskach dotyczyło w przeważającej większości dawnego wydobycia, sprzed kilkunastu lat. Jedynie w 3 przypadkach (Budwity, Karaska 1, 2) chodziło o wydobycie prowadzone współcześnie w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk. W porównaniu do stanu z 2013 roku jedynie na stanowisku Budwity zmniejszyła się intensywność oddziaływania. Na stanowiskach Karaska 1 i 2 nie odnotowano zmiany.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

W 2016 roku nie zaobserwowano pozbywania się odpadów z gospodarstw domowych. Nie odnotowano także spadku poziomu wód gruntowych w następstwie zmian klimatu (oddziaływanie M), rzadziej zgłaszano zagrożenie generowane przez murszenie torfu (oddziaływanie K01, K02.03), prowadzące do jego mineralizacji, co nie musi oznaczać ustąpienia tych negatywnych oddziaływań.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach

Łącznie na 45 monitorowanych stanowiskach zarejestrowano 33 rodzaje zagrożeń. W porównaniu do stanu z okresu 2013-2014, na 38 stanowiskach nie odnotowano zmian w przypadku 19 zagrożeń, na 37 nastąpiła poprawa w odniesieniu do 19 zagrożeń, a na 30 pogorszenie stanu w odniesieniu do 15 zagrożeń. Nie straciły na znaczeniu zagrożenia związane z osuszaniem i modyfikacją stosunków wodnych. Na kilkunastu stanowiskach eksperci zanotowali nasilenie negatywnych oddziaływań z tej grupy, w większości przypadków presja nie uległa zmianie. Aktualne pozostają postulaty wprowadzenia zabiegów czynnej ochrony, polegającej na działaniach hamujących odwadnianie złoża torfowego i usuwaniem ekspansywnych drzew, zgłaszane dla 9 stanowisk. Druga grupa ważnych oddziaływań to naturalne przemiany roślinności, najczęściej reprezentowane przez sukcesję. Na większości przesuszonych stanowisk prowadzą one do przemian w kierunku boru bagiennego, ekspansji trzęślicy, wrzosu, borówek. Istotne dla stanu zachowania siedliska pozostaje także negatywne działanie suszy. W 2016 roku odnotowywano je częściej niż w poprzednim cyklu monitoringu. Fakt nieodnotowywania w 2016 roku oddziaływania Zmiana klimatu i związanego z nim spadku poziomu wód gruntowych oraz rzadsze niż poprzednio rejestrowanie skutków murszenia torfu nie musi oznaczać ustąpienia tych zagrożeń. Grupa zagrożeń związanych z pozyskaniem torfu (C01.03, C01.03.01, C01.03.02) odnosi się do wydobycia sprzed kilkudziesięciu lat, stąd brak ich notowania w 2016 nie powinien być utożsamiany z poprawą sytuacji. Należy oczekiwać, że większość z obecnie oddziałujących czynników negatywnych będzie działać także w przyszłości.

II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM - NA STANOWISKACH**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

Parametr Powierzchnia – parametr charakteryzuje tendencje dynamiczne badanych płatów, przede wszystkim stopień regeneracji mszarów wysokotorfowiskowych. Na 19 stanowiskach powierzchnia siedliska nieznacznie zwiększyła się na korzyść regenerujących się mszarów wysokotorfowiskowych (ocena FV), na 18 – była stabilna lub w równowadze dynamicznej (ocena U1) i na 8 – zmniejszała się na korzyść siedlisk innych niż 7110 (ocena U2). Stanowiska z oceną FV częściej notowane były na północy (Wybrzeże Słowińskie, Wysoczyzna Damnicka) i w południowo-zachodniej (Góry Stołowe i Orlickie) części kraju.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Na 4 stanowiskach (Bagna Izbickie VI, Poblocie I, II, III) proces naturalnej regeneracji mszarów wysokotorfowiskowych jest na tyle zaawansowany, iż uznano, że siedlisko 7120 może być już traktowane jako siedlisko 7110.

W porównaniu do cyklu monitoringu 2013-2014 wzrosła łączna liczba stanowisk z oceną U1 (z 9 do 18) oraz U2 (z 5 do 8). Zmniejszyła się liczba stanowisk ocenionych na FV (z 31 do 19). Obniżono ocenę parametru dla 15 stanowisk (wszystkie stanowiska w obszarze Torfowiska Reptowo, Czarne Bagno I, IV, V w Pradolinie Łeby-Redy, Bielawa VI na Wybrzeżu Słowińskim, Karaska 2 na Równinie Kurpiowskiej, 3 stanowiska na Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej, Kamienica w Górach Izerskich i Jakuszyce w Karkonoszach), poprawiono dla jednego (Piskorzec na Wzgórzach Łopuszańskich w środkowej Polsce), w przypadku 29 – ocena pozostała bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny parametru niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcja siedliska na stanowiskach

Parametr Specyficzna struktura i funkcje – ocena tego parametru jest warunkowana przez oceny wskaźników, zwłaszcza kardynalnych. Na 5 stanowiskach specyficzną strukturę i funkcje siedliska uznano za właściwe (FV), na 22 – za niezadowalające (U1) i na 18 – za złe (U2). Największy wpływ na obniżenie oceny parametru miały niskie oceny wskaźników: Pokrycie i struktura gatunkowa mchów (kardynalny) oraz Melioracje odwadniające. W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym, niezadowalającym, czy złym stanie parametru brak geograficznych prawidłowości.

W porównaniu do cyklu monitoringu 2013-2014 wzrosła łączna liczba stanowisk z oceną U2 (z 14 do 18). Zmniejszyła się liczba stanowisk ocenionych na U1 (z 26 do 22). Liczba stanowisk z oceną FV pozostała bez zmian. Obniżono ocenę parametru dla 5 stanowisk (Reptowo II, III, Czarne Bagno V w północnej części kraju, Wyżarne w Kotlinie Biebrzańskiej, Jakuszyce w Karkonoszach), poprawiono dla dwóch (Bagna Izbickie VI, Poblocie III – oba w północnej Polsce), w przypadku 38 – ocena pozostała bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny parametru niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

Parametr Perspektywy ochrony – w przypadku 24 stanowisk odtworzenie torfowiska wysokiego uznano za prawdopodobne. Na 12 stanowiskach siedlisko ma szansę przetrwać dłuższy czas w obecnym stanie, nie polepszając się, ale i nie pogarszając (U1). W 9 przypadkach siedlisko może nie przetrwać w dłuższym okresie czasu, konieczna jest ochrona czynna, której realizacja w obecnych warunkach jest mało prawdopodobna (U2).

W porównaniu do cyklu 2013-2014 nieznacznie wzrosła łączna liczba stanowisk z oceną U1 (z 11 do 12) oraz U2 (z 5 do 9). Zmniejszyła się liczba stanowisk ocenionych na FV (z 29 do 24). Obniżono ocenę parametru dla 9 stanowisk położonych w różnych częściach kraju, głównie z powodu odwodnienia złoża torfowego (Budwity, Płotycze

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

1, Wyżarne), trudności ze stabilizacją warunków hydrologicznych (Czarne Bagno I, IV, V) lub ich trwałego zaburzenia (Kamienica). W przypadku 36 stanowisk ocena pozostała bez zmian, na żadnym nie uległa poprawie. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny parametru niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Na 5 stanowiskach stan ochrony siedliska uznano za właściwy (FV), na 20 – za niezadowalający (U1) i na 20 – za zły (U2). W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym, niezadowalającym, czy złym stanie parametru brak geograficznych prawidłowości.

W porównaniu do cyklu monitoringu 2013-2014 nieznacznie wzrosła liczba stanowisk z oceną FV (z 4 do 5) oraz U2 (z 16 do 20). Zmniejszyła się liczba stanowisk ocenionych na FV (z 25 do 20). Obniżono ocenę ogólną dla 5 stanowisk (Reptowo II, III, Czarne Bagno V w północnej części kraju, Wyżarne w Kotlinie Biebrzańskiej, Jakuszyce w Karkonoszach), poprawiono dla dwóch (Bagna Izbickie VI, Pobłocie III – oba w północnej Polsce), w przypadku 38 – ocena pozostała bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny wskaźnika niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

II.B. POZOSTAŁE TABELA NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 7120											
						Powierzchnia			Specyficzna struktura i funkcje			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
						2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016
1.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie Góry Stołowe	4591	Wielkie Torfowisko Batorowskie	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
2.	PLH020014	Torfowisko pod Zieleńcem	dolnośląskie Góry Orlickie	4241	Topieliska przy grobli	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV
3.	PLH020047	Torfowiska Gór Izerskich	dolnośląskie Karkonosze	4276	Jakuszyce	-	FV	U1	-	U1	U2	-	FV	U1	-	U1	U2
4.	PLH060009	Jeziora Uściwierskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	4272	Ostrówek Podyski 1	-	FV	U1	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1
5.	PLH060009	Jeziora Uściwierskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	4273	Ostrówek Podyski 2	-	FV	U1	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1
6.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	1422	Dubeczno 1	U1	-	-	U1	-	-	FV	-	-	U1	-	-
7.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	1423	Dubeczno 2	FV	-	-	FV	-	-	U1	-	-	FV	-	-
8.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	1424	Dubeczno 3	FV	-	-	FV	-	-	FV	-	-	FV	-	-
9.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	1426	Leśnictwo Wołczyń	FV	-	-	U1	-	-	FV	-	-	FV	-	-
10.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	4346	Płotycze 1	-	U1	U2	-	U2	U2	-	U1	U2	-	U2	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 7120											
						Powierzchnia			Specyficzna struktura i funkcje			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
						2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016
11.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	4348	Płotycze 2	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1
12.	PLH140046	Bory bagienne i torfowiska Karaska	mazowieckie Równina Kurpiowska	4258	Karaska 1	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1
13.	PLH140046	Bory bagienne i torfowiska Karaska	mazowieckie Równina Kurpiowska	4262	Karaska 2	-	U1	U2	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U2	U2
14.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4279	Wyżarne	-	U1	U1	-	FV	U2	-	U1	U2	-	U1	U2
15.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4283	Skieblewo	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U2	U2	-	U2	U2
16.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wysoczyzna Białostocka	4280	Lewsze	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U2	U2
17.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wysoczyzna Białostocka	4281	Gorbacz	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U1	U1	-	U2	U2
18.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wysoczyzna Białostocka	4282	Oziabły	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U2	U2
19.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie Kotlina Biebrzańska	4277	Chojnowo	-	U2	U2	-	U1	U1	-	U2	U2	-	U2	U2
20.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4594	Bagna Izbickie I	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
21.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4595	Bagna Izbickie II	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 7120											
						Powierzchnia			Specyficzna struktura i funkcje			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
						2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016
22.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4601	Bagna Izbickie III	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
23.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4602	Bagna Izbickie IV	-	FV	FV	-	U2	U2	-	FV	FV	-	U2	U2
24.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4603	Bagna Izbickie V	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV
25.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4604	Bagna Izbickie VI	-	FV	FV	-	U2	U1	-	FV	FV	-	U2	U1
26.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie Pradolina Redy-Łeby	4613	Czarne Bagno I	-	FV	U1	-	U2	U2	-	FV	U1	-	U2	U2
27.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie Pradolina Redy-Łeby	4614	Czarne Bagno II	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
28.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie Pradolina Redy-Łeby	4616	Czarne Bagno III	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
29.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie Pradolina Redy-Łeby	4617	Czarne Bagno IV	-	FV	U1	-	U2	U2	-	FV	U1	-	U2	U2
30.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie Pradolina Redy-Łeby	4619	Czarne Bagno V	-	FV	U2	-	U1	U2	-	FV	U1	-	U1	U2
31.	PLH220042	Torfowisko Pobłockie	pomorskie Wysoczyzna Damnicka	4606	Pobłocie I	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV
32.	PLH220042	Torfowisko Pobłockie	pomorskie Wysoczyzna Damnicka	4609	Pobłocie II	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 7120											
						Powierzchnia			Specyficzna struktura i funkcje			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
						2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016
33.	PLH220042	Torfowisko Pobłockie	pomorskie Wysoczyzna Damnicka	4610	Pobłocie III	-	FV	FV	-	U1	FV	-	FV	FV	-	U1	FV
34.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4586	Bielawa I	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
35.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4587	Bielawa II	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
36.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4588	Bielawa III	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
37.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4589	Bielawa IV	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
38.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4592	Bielawa V	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
39.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie Wybrzeże Słowińskie	4593	Bielawa VI	-	FV	U1	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
40.	PLH260004	Ostoja Przedborska	łódzkie Wzgórza Opoczyńskie	4367	Piskorzaniec	-	U2	U1	-	U2	U2	-	U1	U1	-	U2	U2
41.	PLH280010	Budwity	warmińsko-mazurskie Pojezierze Iławskie	4295	Budwity	-	U1	U1	-	U2	U2	-	U1	U2	-	U2	U2
42.	PLH280011	Gązwa	warmińsko-mazurskie Pojezierze Mrągowskie	4278	Gązwa	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
43.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie Równina Goleniowska	4620	Reptowo I	-	FV	U1	-	U2	U2	-	FV	FV	-	U2	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 7120											
						Powierzchnia			Specyficzna struktura i funkcje			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
						2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016	2006-2008	2013-2014	2016
44.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie Równina Goleniowska	4623	Reptowo II	-	FV	U1	-	U1	U2	-	FV	FV	-	U1	U2
45.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie Równina Goleniowska	4624	Reptowo III	-	FV	U1	-	U1	U2	-	FV	U1	-	U1	U2
46.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie Równina Goleniowska	4625	Reptowo IV	-	FV	U1	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
47.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie Równina Goleniowska	4626	Reptowo V	-	FV	U1	-	U2	U2	-	FV	FV	-	U2	U2
48.	-	-	dolnośląskie Góry Izerskie	4286	Kamienica	-	U1	U2	-	U2	U2	-	U1	U2	-	U2	U2
49.	-	-	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	1425	Dubeczno-Podlaski	U1	-	-	XX	-	-	FV	-	-	FV	-	-
50.	-	-	lubelskie Równina Łęczyńsko-Włodawska	1427	Leśnictwo Osowa	U1	-	-	U2	-	-	U1	-	-	U1	-	-
51.	-	-	warmińsko-mazurskie Pojezierze Elckie	4289	Lisy	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	3	31	19	2	5	5	4	29	24	4	4	5
					U1	3	9	18	2	26	22	2	11	12	2	25	20
					U2	0	5	8	1	14	18	0	5	9	0	16	20
					XX	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						6	45	45	6	45	45	6	45	45	6	45	45

UWAGI:

Kolorem zielonym zaznaczono poprawę oceny parametru, kolorem pomarańczowym pogorszenie oceny parametru o jeden stopień, czerwony – pogorszenie o 2 stopnie.

W przypadku stanowiska Jakuszyce z uwagi na zmianę lokalizacji transektu nie uwidoczniiono różnic w ocenach w poprzednim i obecnym badaniu.

Znak „-” oznacza, że stanowisko nie było monitorowane w danym cyklu badawczym.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 4 Aktualne oddziaływania łącznie - dane ogólne - na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
					A	B	C		A	B	C		A	B	C		A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
A03. 02	nieinten sywne koszeni e	usuwan ie odrośli drzew i krzewó w		1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
					A	B	C		A	B	C		A	B	C		A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
D01. 01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowero we	Utward zona droga leśna przez torfowis ko	1	1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			</

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																								
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016																
					Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -																
					A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X					
E03. 04	Inne odpady	Zasypy wanie skalą płoną sąsiadu jących z torfowis kiem piasko wni i żwirow ni	2																																										
F04	pozyski wanie / usuwan ie roślin łądowy ch - ogólnie	Zbieran ie żurawin y	1	2								1																																	
F04. 02	zbieract wo grzybó w, porostó w, jagód itp.)	j.w.	1																																										

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wy tłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
					Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
					A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
G05. 01	Wydept ywanie, nadmie rne użytko wanie	ścieżki	1	1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wy tłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																								
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016																
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -								
					A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X					
J02.0 1	Zasypy wanie terenu, meliora cje i osusza nie - ogólnie	Sieć meliora cyjna	3	1																																									
J02.0 1. 02	osusza nie terenów morskie h, ujściow ych, bagienn ych	Sieć meliora cyjna związ ana z wydoby ciem torfu w sąsiedz twie	34	33																																									
J02.0 1. 04	rekulty wacja obszaró w pogórni czych	Teren pozost awiony do rekulty wacji	2	1																																									

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
					A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
J02.0 3. 02	regulow anie (prosto wanie) koryt rzeczny ch	Regula cja i włącze nie rzeki w sieć meliora cyjną	1	1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
					Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
					A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
J02.1 5	Inne spowod owane przez człowie ka zmiany stosunk ów wodnyc h	Budow a piętrze ń na rowach	1	2												1									1		1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
J03.0 1	zmniejs zenie lub utrata określo nych cech siedlisk a	Uprosz czenie struktur y w wyniku sukcesj i	10	10																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																								
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016																
					Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -											
					A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X					
K02. 02	nagrom adzenie materii organic znej	Błędnie zakodo wana sukcesj a		1																																									
K02. 03	eutrofiz acja (natural na)	Mineral izacja torfu na skutek mursze nia	28	2																																									
K04	między gatunko we interakc je wśród roślin	Gatunki ekspan sywne	2	1																																									
K04. 05	szkody wyrząd zane przez roślinoż erców (w tym przez zwierzy nę łowną)	Zgryza nie podrost u drzew przez zwierzę ta, babrzy ska	2	4																																									

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem poprzed nio 2013- 2014	Liczba stanowi sk z danym oddziały waniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																					
					poprzednio 2006-2008												poprzednio 2013-2014												teraz 2016													
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -					
					A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X						
Liczba stanowisk, na których stwierdzono oddziaływania/liczba wszystkich monitorowanych stanowisk			45/45	45/45			2/6						2/6					1/45	3/45	7/45					3/45		9/45	19/45	41/45		1/45	1/45	10/45		1/45		4/45		12/45	27/45	33/45	1/45

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A03.02	nieintensywne koszenie	usuwanie odrośli drzew i krzewów	1		1	
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie świerka (przed II wojną światową)			1	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	nasadzenia głównie Picea abies oraz Betula pendula	1			1
B01.02	sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzone)	kilka okazów Picea pungens na stanowisku	1	1		
C01.03	Wydobywanie torfu	Pozyskiwanie torfu w przeszłości	1		25	
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	Miało miejsce w przeszłości			1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Kopalnia torfu w sąsiedztwie stnaowiska	3	2	1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Utwardzona droga leśna przez torfowisko	1		1	1
D01.02	drogi, autostrady	Droga przecina kopułę torfowiska	1			1
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	odpady z gospodarstw domowych w torfiankach			2	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
E03.04	Inne odpady	Zasypywanie skalą płąną sąsiadujących z torfowiskiem piaskowni i żwirowni		2		
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin lądowych - ogólnie	Zbieranie żurawiny	2	1	1	
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	j.w.			1	
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	ścieżki	1	1		
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	Brak czynnej ochrony	9	8		1
I01	nierodzące gatunki zaborcze	dąb czerwony Quercus rubra	1	1		
I02	problematiczne gatunki rodzime	Trzcina pospolita, trzęślica modra	2	1		1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Sieć melioracyjna	1	1	2	
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Sieć melioracyjna związana z wydobyciem torfu w sąsiedztwie	33	19	5	14

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
J02.01.04	rekultywacja obszarów pogórnich	Teren pozostawiony do rekultywacji	1	1		1
J02.03.02	regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych	Regulacja i włączenie rzeki w sieć melioracyjną	1			1
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne w okolicy lub na stanowisku	18	12		6
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	j.w.			1	
J02.13	Zaniechanie gospodarki wodnej	Zarzucenie konserwacji rowów melioracyjnych	4		4	
J02.15	Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Budowa piętrzeń na rowach	2	1	1	
J03.01	zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	Uproszczenie struktury w wyniku sukcesji	10	8	1	1
J03.02	antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	Fragmentacja i zanik siedliska wskutek przesuszenia	6	6	2	
K01	abiotyczne (powolne) procesy naturalne	Murszenie torfu	2	2		
K01.02	Zamulenie	Wypływanie i zarastanie rowów	7	6		1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K01.05	Salinizacja	Błędnie zakodowana sukcesja			1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zwykle ekspansja drzew i krzewów	3	1	16	4
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	j.w.	15	8	2	7
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	Błędnie zakodowana sukcesja	1		1	
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Mineralizacja torfu na skutek murszenia	2	2	26	
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne	1	1		1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Zgryzanie podrostu drzew przez zwierzęta, babrzyska	4	2		2
L09	pożar (naturalny)	Potencjalne zagrożenie pożarem	4	2	1	1
M	Zmiana klimatu	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych			25	
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	Deficyt opadów	35	18	1	16
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk	Zanik otwartego torfowiska wskutek przesuszenia	9	5	1	3
Suma stanowisk (podsumowanie zmian)			45	39	41	30

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

UWAGI:

Monitoring na stanowiskach z roku 2007 nie był później powtarzany - stanowisk tych nie ujęto w zestawieniu zmian

Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania,
- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.

Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania.
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania.

W niektórych przypadkach (np. C01.03, E03.01) wartości w 3 ostatnich kolumnach nie się sumują do wartości z kolumny 4.

Może to wynikać z różnych przyczyn, najczęściej powodem jest brak odnotowania oddziaływania w 2016 r. lub określenie jego intensywności jako nieznanej X (przypadek stanowiska Reptowo I, oddziaływanie M01.02, wpływ X ze względu na brak możliwości określenia w jakim stopniu deficyt opadów przyczynił się do raptownego i znaczącego spadku poziomu wody). Brak wartości w kolumnie 4 (lub wartość niższa niż suma), a wpisane wartości w kolumnach 6 lub 7 oznaczają, że oddziaływanie było odnotowane poprzednio, ale nie było odnotowane w 2016 roku, a jego zaistnienie oznacza pogorszenie lub poprawę stanu siedliska. Pod uwagę należy też wziąć sytuację, gdy zmieniła się intensywność któregoś oddziaływania, lub któreś określono ją jako nieznaną.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym zagrożeniem		Liczba stanowisk z daną intensywnością zagrożenia												
					Intensywność zagrożenia												
			A			B			C			X					
			poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
			w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie świerka (przed II wojną światową)		1								1					
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	nasadzenia głównie Picea abies oraz Betula pendula		1	1						1		1				
B01.02	sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)	kilka okazów Picea pungens na stanowisku		1	1								1	1			
C01.03	Wydobywanie torfu	Pozyskiwanie torfu w przeszłości	1	25		1				1			24				
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	j.w.		1									1				
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Kopalnia torfu w sąsiedztwie stanowiska		3	3		2	1		1	1			1			
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Utwardzona droga leśna przez torfowisko		1	1					1	1						
D01.02	drogi, autostrady	j.w.			1			1									
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	odpady z gospodarstw domowych w torfiarkach		2									2				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym zagrożeniem			Liczba stanowisk z daną intensywnością zagrożenia											
						Intensywność zagrożenia											
						A			B			C			X		
			poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz	
			w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin łąkowych - ogólnie	Zbieranie żurawiny	1	1		1				1							
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	j.w.		1						1							
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	ścieżki		1	1								1	1			
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	Brak czynnej ochrony		9	9		8	9					1				
I01	nierodzące gatunki zaborcze	-		1	1								1	1			
I02	problematiczne gatunki rodzime	Trzcina pospolita, trzęślica modra		2	2			1		2	1						
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Sieć melioracyjna		3	1					2	1		1				
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Sieć melioracyjna związana z wydobywaniem torfu w sąsiedztwie		34	33		6	10		2	10		26	13			
J02.03.02	regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych	Regulacja i włączenie rzeki w sieć melioracyjną		1	1						1		1				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym zagrożeniem			Liczba stanowisk z daną intensywnością zagrożenia											
						Intensywność zagrożenia											
						A			B			C			X		
			poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz	
			w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne w okolicy lub na stanowisku		12	18		6	6		6	7			5			
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	j.w.		1									1				
J03.01	zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	Uproszczenie struktury w wyniku sukcesji		10	10		3	3		3	4		4	3			
J03.02	antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	Fragmentacja i zanik siedliska wskutek przesuszenia		8	6		1	1		3	2		4	3			
K01	abiotyczne (powolne) procesy naturalne	Murszenie torfu		2	2					1	1		1	1			
K01.05	Salinizacja	Błędnie zakodowana sukcesja		1						1							
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zwykle ekspansja drzew i krzewów		17	3			1		3	2		14				
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	j.w.		13	15		6	9		5	3		2	3			
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Mineralizacja torfu na skutek murszenia		28	2					1			27	2			
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne		1	1								1	1			

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym zagrożeniem		Liczba stanowisk z daną intensywnością zagrożenia												
					Intensywność zagrożenia												
			A			B			C			X					
			poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016
K04.05	szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Zgryzanie podrostu drzew przez zwierzęta, babrzyska			2									2			
L09	pożar (naturalny)	Potencjalne zagrożenie pożarem		3	3					1	2		2	1			
M	Zmiana klimatu	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych		25									25				
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	Deficyt opadów		25	35			8			7		25	19			1
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk	Zanik otwartego torfowiska wskutek przesuszenia		7	7			1		4	4		3	2			
Liczba stanowisk, dla których przewiduje się dane zagrożenie / liczba wszystkich monitorowanych stanowisk			2/6	45/45	45/45	2/45	9/45	12/45		19/45	27/45		41/45	33/45			1/45

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie świerka (przed II wojną światową)			1	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	nasadzenia głównie Picea abies oraz Betula pendula	1			1
B01.02	sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)	kilka okazów Picea pungens na stanowisku	1	1		
C01.03	Wydobywanie torfu	Pozyskiwanie torfu w przeszłości			25	
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	j.w.			1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Kopalnia torfu w sąsiedztwie stanowiska	3	2	1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Utwardzona droga leśna przez torfowisko	1		1	1
D01.02	drogi, autostrady	j.w.	1			1
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	odpady z gospodarstw domowych w torfiankach			2	
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin łąkowych - ogólnie	Zbieranie żurawiny			1	
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	j.w.			1	
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	ścieżki	1	1		
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	Brak czynnej ochrony	9	8		1
I01	nierodzące gatunki zaborcze	-	1	1		
I02	problematiczne gatunki rodzime	Trzcina pospolita, trzęślica modra	2	1		1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Sieć melioracyjna	1	1	2	
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Sieć melioracyjna związana z wydobywaniem torfu w sąsiedztwie	33	19	5	14

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
J02.03.02	regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych	Regulacja i włączenie rzeki w sieć melioracyjną	1			1
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne w okolicy lub na stanowisku	18	12		6
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	j.w.			1	
J03.01	zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	Uproszczenie struktury w wyniku sukcesji	10	8	1	1
J03.02	antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	Fragmentacja i zanik siedliska wskutek przesuszenia	6	6	2	
K01	abiotyczne (powolne) procesy naturalne	Murszenie torfu	2	2		
K01.05	Salinizacja	Błędnie zakodowana sukcesja			1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zwykłe ekspansja drzew i krzewów	3	1	16	2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	j.w.	15	8	2	7
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Mineralizacja torfu na skutek murszenia	2	2	26	
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne	1	1		
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzyńę łowną)	Zgryzanie podrostu drzew przez zwierzęta, babrzyska	2			2
L09	pożar (naturalny)	Potencjalne zagrożenie pożarem	3	2		1
M	Zmiana klimatu	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych			25	
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	Deficyt opadów	35	18	1	16
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk	Zanik otwartego torfowiska wskutek przesuszenia	7	5		2
Suma stanowisk (podsumowanie zmian)			45	38	37	30

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

UWAGI

Monitoring na stanowiskach z roku 2007 nie był później powtarzany i dlatego tych stanowisk nie ujęto w zestawieniu zmian.

W niektórych przypadkach (np. C01.03, E03.01) wartości w 3 ostatnich kolumnach nie się sumują do wartości z kolumny 4.

Może to wynikać z różnych przyczyn, najczęściej powodem jest brak odnotowania danego zagrożenia w 2016 r. lub określenie jego intensywności jako nieznanej X (przypadek stanowiska Reptowo I, zagrożenie M01.02, wpływ X ze względu na brak możliwości określenia w jakim stopniu deficyt opadów przyczynił się do raptownego i znaczącego spadku poziomu wody). Brak wartości w kolumnie 4 (lub wartość niższa niż suma), a wpisane wartości w kolumnach 6 lub 7 oznaczają, że zagrożenie było odnotowane poprzednio, ale nie było odnotowane w 2016 roku, a jego zaistnienie oznacza pogorszenie lub poprawę stanu siedliska, bądź też, jak w przypadku zagrożenia C01.03, niewykazywanie przez ekspertów w 2016 historycznego wydobycia torfu, zgłaszanego w poprzednim cyklu monitoringu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	Ocena stanu siedliska przyrodniczego 7120 Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną												Suma obszarów Natura 2000		
		FV			U1			U2			XX					
		poprzednio	teraz	teraz	poprzednio	teraz	teraz	poprzednio	teraz	teraz	poprzednio	teraz	teraz	poprzednio	teraz	teraz
		w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016
Powierzchnia		1	9	7	0	4	5	0	4	4	0	0	1	1	17	17
Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	-	10	11	-	5	4	-	2	1	-	0	1	-	17	17
	Bogactwo gatunkowe	1	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	1	-	-
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	-	13	9	-	4	7	-	0	0	-	0	1	-	17	17
	Melioracje odwadniające	-	4	3	-	6	7	-	7	6	-	0	1	-	17	17
	Obce gatunki inwazyjne	-	17	16	-	0	0	-	0	0	-	0	1	-	17	17
	Obecność krzewów i drzew	-	5	4	-	5	4	-	7	8	-	0	1	-	17	17
	Pozyskanie torfu	-	15	13	-	1	0	-	1	3	-	0	1	-	17	17
	Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek i kęp)	1	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	1	-	-
	Charakterystyczna kombinacja florystyczna	1	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	1	-	-
	Gatunki dominujące	1	4	5	0	13	9	0	0	2	0	0	1	1	17	17
	Gatunki torfowców	1	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	1	-	-
	Stopień uwodnienia	-	6	6	-	9	7	-	2	3	-	0	1	-	17	17
	Pokrycie i struktura gatunkowa mchów	-	3	3	-	13	11	-	1	2	-	0	1	-	17	17
	Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	-	5	5	-	10	8	-	2	3	-	0	1	-	17	17
	Parametr Specyficzna struktura i funkcje	1	2	2	0	10	10	0	5	4	0	0	1	1	17	17

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	Ocena stanu siedliska przyrodniczego 7120												Suma obszarów Natura 2000		
		Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną														
		FV			U1			U2			XX					
		poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
		w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016
Perspektywy ochrony		1	9	7	0	4	4	0	4	5	0	0	1	1	17	17
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		1	2	2	0	6	6	0	9	8	0	0	1	1	17	17

UWAGI:

W tabeli ujęte zostały oceny wszystkich wskaźników, także tych z okresu 2006-2008 (wyróżniono je *kursywą*), kiedy prowadzono monitoring podstawowy na zaledwie jednym obszarze Natura 2000 (Lasy Sobiborskie) wg wstępnej metodyki, nieporównywalnej do metodyki opracowanej w 2013 r. (inny zestaw wskaźników, inny dobór stanowisk). Z tego powodu pominięto wyniki monitoringu 2006-2008 w częściach opisowych i w analizie zmian.

Podkreśleniem wyróżniono wskaźniki kardynalne dla siedliska 7120.

Znak „-” oznacza brak oceny wskaźnika w danym okresie monitoringu.

Tab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy okresami badawczymi 2013-2014 i 2016-2018 dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN siedliska przyrodniczego 7120								Suma obszarów, na których powtarzano badania
	Liczba obszarów Natura 2000 z daną zmianą, w tym rzeczywistą								
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia	1	0	1	2	0	2	1	13	17
Specyficzna struktura i funkcje	1	0	1	0	0	0	1	15	17
Perspektywy ochrony	0	0	0	2	0	2	1	14	17
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	1	0	1	0	0	0	1	15	17
UWAGI									

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym**OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW****III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM KONTYNENTALNYM**

Brak wyraźnych geograficznych prawidłowości w zróżnicowaniu stanu ochrony siedliska w obszarach Natura 2000.

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na obszarach Natura 2000

Gatunki charakterystyczne torfowisk wysokich – wskaźnik kardynalny dla siedliska 7120; na 11 obszarach jakościowy i ilościowy udział gatunków typowych dla torfowisk wysokich był właściwy (FV), na 4 niezadowalający (U1). Tylko w jednym obszarze – Łebskie Bagna – stan wskaźnika określono jako zły (U2). Siedlisko występuje tam w dwóch różnych typach: na regenerującym się świeżo torfowisku, z którego zebrano warstwę murszu (tu gatunki charakterystyczne dają łączne pokrycie poniżej 5%) oraz w lepiej zachowanych fragmentach torfowiska (tu pokrycie gatunków typowych osiąga 30-40%). W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika ze względu na zniszczenie jedyne monitorowanego w tym obszarze stanowiska i konieczność wyboru innego.

W porównaniu do obserwacji z 2013 roku, udział gatunków charakterystycznych dla torfowisk wysokich poprawił się w 3 obszarach (Torfowisko Reptowo, Bagna Izbickie, Ostoja Knyszyńska), pogorszył się na obszarze Budwity.

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – wskaźnik kardynalny dla siedliska 7120; w 9 obszarach stan oceniono jako właściwy, w 7 - niezadowalający. W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika ze względu na zniszczenie jedyne monitorowanego w tym obszarze stanowiska i konieczność wyboru innego. W porównaniu do obserwacji z 2013 roku z powodu ekspansji trzęślicy modrej obniżono oceny wskaźnika z FV do U1 dla obszarów Jeziora Uściwierskie i Torfowisko Reptowo. Na żadnym z obszarów nie zarejestrowano poprawy stanu.

Melioracje odwadniające – na 7 obszarach stan oceniono jako niezadowalający (rowy odwadniające o ograniczonym wpływie na uwodnienie siedliska), na 6 jako zły (czynna infrastruktura melioracyjna silnie odwadnia siedlisko), jedynie na 3 jako właściwy (pozostałości nieczynnych rowów odwadniających). W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika ze względu na zniszczenie jedyne monitorowanego w tym obszarze stanowiska i konieczność wyboru innego.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

W ocenie tego wskaźnika nie zaobserwowano regionalnego zróżnicowania. W porównaniu do obserwacji z 2013 roku, dla obszaru Jeziora Uściwoerskie podniesiono ocenę wskaźnika z U2 do U1.

Obce gatunki inwazyjne – dla 16 obszarów stan wskaźnika oceniono jako właściwy (FV). W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika.

Obecność krzewów i podrostu drzew – na 4 obszarach stan wskaźnika określono jako właściwy (FV), na 4 – jako niezadowalający (U1), a na 8 – jako zły (U2). W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika. Najczęściej notowanymi gatunkami były sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, *B. pubescens*, rzadziej wierzby. Na torfowiskach w Sudetach najczęściej występował świerk pospolity *Picea abies*, czasem także sosny: kosodrzewina *Pinus mugo* i drzewokosa *P. x rhaetica*. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, wzrost pokrycia sosny i brzozy z powodu przesuszenia spowodował obniżenie oceny wskaźnika na 2 obszarach (Budwity, Torfowisko Reptowo). W obszarze Góry Stołowe nastąpiła poprawa sytuacji.

Pozyskanie torfu – w przypadku 13 obszarów stan wskaźnika oceniono jako właściwy, a 3 (Budwity, Bory bagienne i torfowiska Karaska, Ostoja Knyszyńska) – jako zły. W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 2 obszarów (Bory bagienne i torfowiska Karaska, Ostoja Knyszyńska), lecz nie wynikało to z faktycznej zmiany, lecz surowszego niż w 2013 roku wyskalowania wskaźnika.

Gatunki dominujące – dla 5 obszarów stan wskaźnika określono jako właściwy, 9 – niezadowalający i dla 2 (Budwity, Ostoja Augustowska) – jako zły. W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika. Wśród gatunków torfowiskowych, których udział procentowy decyduje o wartości wskaźnika, najliczniej występowała wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*, a w północno-zachodniej części kraju również wrzosiec bagienny *Erica tetralix*. Spośród gatunków ekologicznie obcych, których obecność wpływała na obniżenie oceny, najliczniej występował wrzos zwyczajny *Calluna vulgaris*. Notowane były także gatunki typowe dla borów bagiennych jak bagno zwyczajne *Ledum palustre*, borówka bagienna *Vaccinium uliginosum* i borówka czarna *Vaccinium myrtillus*. Ekspansywna trzęślica modra *Molinia caerulea* została podana jako gatunek dominujący tylko w nielicznych przypadkach. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 2 obszarów (Budwity, Ostoja Augustowska), dla jednego (Góry Stołowe) – poprawiono.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Stopień uwodnienia – w przypadku 6 obszarów stopień uwodnienia siedliska uznano za prawidłowy, na 7 był niezadowalający, na 3 – siedlisko było zwykle mocno przesuszone. W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 2 obszarów (Torfowisko Reptowo, Ostoja Augustowska) i dla 2 poprawiono (Torfowisko Pobłockie, Ostoja Przedborska).

Pokrycie i struktura gatunkowa mchów – wskaźnik kardynalny dla siedliska 7120; w 11 obszarach wskaźnik oceniono na U1, w 2 (Budwity, Łebskie Bagna) – na U2. Tylko w przypadku 3 obszarów (Torfowisko pod Zieleńcem, Ostoja Augustowska, Torfowisko Pobłockie) stan wskaźnika uznano za prawidłowy. W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika. W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym, niezadowalającym, czy złym stanie wskaźnika brak geograficznych prawidłowości. W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika z U1 do U2 dla obszaru Budwity.

Udział dobrze wykształconych płatów siedliska – dla 5 obszarów stan wskaźnika określono jako właściwy, dla 8 był niezadowalający a dla 3 – zły. W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny wskaźnika. Nie zaobserwowano zróżnicowania tego wskaźnika w skali regionu.

W porównaniu do poprzedniego cyklu monitoringu, obniżono ocenę wskaźnika dla 3 obszarów (Ostoja Augustowska, Ostoja Knyszyńska, Budwity), poprawiono dla dwóch (Góry Stołowe, Torfowisko Reptowo).

2. Stan i zmiany w czasie w zakresie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska na obszarach Natura 2000

Wśród odnotowanych oddziaływań zdecydowanie przeważały negatywne. W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu na 17 obszarach odnotowano w sumie 39 oddziaływań o różnych kodach. Na 15 z nich nie odnotowano zmian w przypadku 20 oddziaływań, na 13 nastąpiła poprawa w odniesieniu do 19 oddziaływań i na 13 pogorszenie stanu w odniesieniu do 17 oddziaływań.

Najczęstsze i najistotniejsze dla stanu zachowania siedliska były oddziaływania związane z odwadnianiem torfowisk (J02.01.02 osuszanie – obserwowane w 2016 roku na 12 obszarach, J02.05 modyfikowanie funkcjonowania wód – w 10 obszarach). W 2016 roku na 10 obszarach zanotowano negatywne konsekwencje suszy, które, z połączeniu z mniej lub bardziej skuteczną infrastrukturą melioracyjną obecną na niemal wszystkich monitorowanych stanowiskach, silnie zagrażały torfowiskom. Na 5 obszarach problemem jest także brak działań ochronnych, które zwykle polegają na poprawie uwodnienia siedliska, często połączonym także z usuwaniem podrostu drzew.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Inna ważna grupa czynników negatywnie wpływających na regenerację torfowisk wysokich to procesy związane z ewolucją biocenotyczną, czy naturalną sukcesją w kierunku borów bagiennych (K02, K02.01, a także M02.01) notowane w 2016 roku na 10 obszarach. W obszarach Budwity i Lasy Sobiborskie źródłem zagrożenia była ekspansja trzciny pospolitej. Inwazyjne gatunki obce notowano sporadycznie (pojedynczy osobnik dębu czerwonego w warstwie zielnej w Ostoi Przedborskiej). Oddziaływania pozytywne to m.in. zamulenie, czy zaniechanie prowadzenia gospodarki wodnej (notowane na 5 obszarach), regeneracja mszarów (K02.02, M02.01) – na 3 obszarach.

Oddziaływania takie jak: celowe zalesianie, wydeptywanie, zaśmiecanie, zbieractwo grzybów i owoców, pożary itp. mają znaczenie marginalne.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na obszarach Natura 2000

Na 17 monitorowanych obszarach zarejestrowano 30 łącznie rodzajów zagrożeń. Porównując oba cykle monitoringu widać, że na 13 obszarach nie odnotowano zmian w przypadku 17 zagrożeń, na 13 nastąpiła poprawa w odniesieniu do 13 zagrożeń i na 13 pogorszenie stanu w odniesieniu do 14 zagrożeń.

Najważniejsze pozostają zagrożenia związane z osuszaniem i modyfikacją stosunków wodnych przez czynną infrastrukturę melioracyjną oraz ich konsekwencje (ekspansja drzew, głównie sosny i brzozy, trzęślicy modrej, wrzosu, borówek). Dla 5 obszarów zgłoszono postulaty wprowadzenia zabiegów czynnej ochrony, ograniczających odwadnianie złoża torfowego i ekspansję drzew (tylko w jednej ostoi odnotowano pozytywną zmianę). Na kilkunastu obszarach eksperci zanotowali nasilenie utrzymywanie negatywnych oddziaływań z tej grupy.

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W REGIONIE BIOGEOGRAFICZNYM ALPEJSKIM NA OBSZARACH NATURA 2000**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na obszarach Natura 2000**

Parametr charakteryzuje tendencje dynamiczne badanych płatów, przede wszystkim stopień regeneracji mszarów wysokotorfowiskowych. W 7 obszarach powierzchnia siedliska nieznacznie zwiększyła się na korzyść regenerujących się mszarów wysokotorfowiskowych (ocena FV), w 5 – była stabilna lub w równowadze dynamicznej (ocena U1) a w 4 – zmniejszała się na korzyść siedlisk innych niż 7110 (ocena U2). W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny parametru ze względu na zniszczenie jedyne monitorowanego w tym obszarze stanowiska i konieczność wyboru innego. Jednak według oceny eksperta powierzchnia siedliska w obszarze generalnie nie ulega zmianom. Podobnie jak przy ocenie stanowisk, zdecydowanie najlepiej oceniona została sytuacja w północnej części kraju oraz na południowym-zachodzie – w Górach Stołowych i Orlickich.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku, obniżono ocenę parametru dla 2 obszarów (Bory bagienne i torfowiska Karaska na Równinie Kurpiowskiej, Łebskie Bagna w Pradolinie Łeby-Redy), poprawiono dla jednego (Ostoja Przedborska w środkowej Polsce), dla jednego nie określono (Torfowiska Gór Izerskich), w przypadku 13 – ocena pozostała bez zmian.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcja siedliska na obszarach Natura 2000

Ocena tego parametru jest warunkowana przez oceny wskaźników, zwłaszcza kardynalnych. Na 2 obszarach (Torfowisko Pobłockie, Torfowisko pod Zieleńcem) specyficzną strukturę i funkcje siedliska uznano za właściwe (FV), na 10 – za niezadowalające (U1) i na 4 (Łebskie Bagna, Budwity, Ostoja Knyszyńska, Ostoja Przedborska) – za złe (U2). Największy wpływ na obniżenie oceny parametru miały niskie oceny wskaźników: Pokrycie i struktura gatunkowa mchów (kardynalny), Melioracje odwadniające, Udział dobrze zachowanych płatów siedliska oraz Obecność drzew i krzewów. W rozmieszczeniu obszarów o dobrym, niezadowalającym, czy złym stanie parametru brak geograficznych prawidłowości.

W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny parametru ze względu na zniszczenie jedyne monitorowanego w tym obszarze stanowiska i konieczność wyboru innego. Jednak według oceny eksperta struktura siedliska w obszarze generalnie jest silnie zaburzona z powodu przesuszenia i ekspansji trzęślicy modrej i borówki czarnej

W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku, ze względu na poprawę ocen wskaźników (wszystkie kluczowe na U1) poprawiono ocenę tego parametru dla obszaru Torfowisko Reptowo (z U2 do U1), dla obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono, w przypadku 15 – ocena pozostała bez zmian.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na obszarach Natura 2000

W przypadku 7 obszarów odtworzenie torfowiska wysokiego uznano za prawdopodobne. W 4 obszarach siedlisko ma szanse przetrwać dłuższy czas w obecnym stanie, nie polepszając się, ale i nie pogarszając (U1). W 5 obszarach siedlisko może nie przetrwać w dłuższym okresie czasu, konieczna jest ochrona czynna, której realizacja w obecnych warunkach jest mało prawdopodobna (U2). W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny parametru ze względu na zniszczenie jedyne monitorowanego w tym obszarze stanowiska i konieczność wyboru innego. Jednak według oceny eksperta szanse na poprawę kondycji siedliska są nieduże, m.in. z powodu braku działań ochronnych. Najgorsze perspektywy siedlisko 7120 ma na obszarach w północno-wschodniej części Polski, znacznie lepsze na północy (Wybrzeże Słowińskie, Wysoczyzna Damnicka, Równina Goleniowska, Pojezierze Mrągowskie) i południowym-zachodzie kraju (Góry Stołowe i Orlickie).

W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku, z powodu trudności ze stabilizacją warunków hydrologicznych i przesuszeniem obniżono ocenę parametru dla 2 obszarów (Łebskie Bagna, Budwity). W przypadku 14 obszarów ocena pozostała bez zmian, dla obszaru Torfowiska Gór Izerskich oceny nie określono.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na obszarach Natura 2000

Tylko na 2 obszarach (Torfowisko Pobłockie, Torfowisko pod Zieleńcem) stan ochrony siedliska uznano za właściwy (FV). Na 6 był niezadowalający (U1) i na 8 – zły (U2). Przyczyną było zmniejszanie się powierzchni siedliska w wyniku postępującej degradacji, zły stan części z badanych parametrów siedliska, brak perspektyw ochrony lub różne kombinacje wymienionych czynników. W przypadku obszaru Torfowiska Gór Izerskich nie określono oceny parametru ze względu na zniszczenie jedyne monitorowanego w tym obszarze stanowiska i konieczność wyboru innego.

W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku, ze względu na poprawę oceny struktury i funkcji poprawiono ocenę ogólną dla obszaru Torfowisko Reptowo (z U2 do U1), dla obszaru Torfowiska Gór Izerskich oceny nie określono, a w przypadku 15 obszarów – ocena pozostała bez zmian.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

III.B.POZOSTAŁE TABELE DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	OCENY dla poszczególnych obszarów Natura 2000 dla siedliska 7120											
				Powierzchnia			Specyficzna struktura i funkcje			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
				poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
				w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2006-2008	w latach 2013-2014	w roku 2016
1.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
2.	PLH020014	Torfowisko pod Zieleńcem	dolnośląskie	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV
3.	PLH020047	Torfowiska Gór Izerskich	dolnośląskie	-	FV	XX	-	U1	XX	-	FV	XX	-	U1	XX
4.	PLH060009	Jeziora Uściwierskie	lubelskie	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U1
5.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie	FV	U2	U2	FV	U1	U1	FV	U1	U1	FV	U2	U2
6.	PLH140046	Bory bagienne i torfowiska Karaska	mazowieckie	-	U1	U2	-	U1	U1	-	U2	U2	-	U2	U2
7.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U2	U2	-	U2	U2
8.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U2	U2
9.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie	-	U2	U2	-	U1	U1	-	U2	U2	-	U2	U2
10.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
11.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie	-	FV	U1	-	U2	U2	-	FV	U1	-	U2	U2
12.	PLH220042	Torfowisko Pobłockie	pomorskie	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	FV
13.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
14.	PLH260004	Ostoja Przedborska	łódzkie	-	U2	U1	-	U2	U2	-	U1	U1	-	U2	U2
15.	PLH280010	Budwity	warmińsko-mazurskie	-	U1	U1	-	U2	U2	-	U1	U2	-	U2	U2
16.	PLH280011	Gązwa	warmińsko-mazurskie	-	FV	FV	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U1	U1
17.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie	-	FV	FV	-	U2	U1	-	FV	FV	-	U2	U1
Suma obszarów z danymi ocenami			FV	1	9	7	1	2	2	1	9	7	1	2	2
			U1	0	4	5	0	10	10	0	4	4	0	6	6

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	OCENY dla poszczególnych obszarów Natura 2000 dla siedliska 7120											
				Powierzchnia			Specyficzna struktura i funkcje			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
				poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz	poprzednio		teraz
				w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016	w latach 2006- 2008	w latach 2013- 2014	w roku 2016
			U2	0	4	4	0	5	4	0	4	5	0	9	8
			XX	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1
RAZEM liczba ocenianych obszarów				1	17	17	1	17	17	1	17	17	1	17	17

UWAGI:

Kolorem zielonym zaznaczono poprawę oceny parametru, kolorem pomarańczowym pogorszenie oceny parametru.

Znak „-” oznacza, że obszar nie był badany w zaznaczonym roku.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 8 Aktualne oddziaływania - dane ogólne - łącznie na badanych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczerpkowanie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2006-2008	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2013-2014	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba obszarów Natura 2000 z danym wpływem i intensywnością oddziaływania na siedlisko 7120																																									
						Poprzednio 2006-2008												Poprzednio 2013-2014												Teraz 2016																	
						Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -												
						A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X						
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	j.w.		1																																											
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Kopalnia torfu w sąsiedztwie stanowi ska		2	2																																										
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Utworzona droga leśna przez torfowisko			1																																										

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

[illegible]

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2006-2008	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2013-2014	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba obszarów Natura 2000 z danym wpływem i intensywnością oddziaływania na siedlisko 7120																													
						Poprzednio 2006-2008												Poprzednio 2013-2014												Teraz 2016					
						Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -					
						A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B
J02.01.03	wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek	piętrzenia na rowach melioracyjnych		1											1																				
J02.01.04	rekultywacja obszarów w pogórnich	Teren pozostawiony do rekultywacji		2	1												1	1								1									

[illegible]

[illegible]

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

[illegible]

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczerbowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2006-2008	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2013-2014	Liczba obszarów z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba obszarów Natura 2000 z danym wpływem i intensywnością oddziaływania na siedlisko 7120																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
						Poprzednio 2006-2008												Poprzednio 2013-2014												Teraz 2016																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
						Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -			Wpływ pozytywny +			Wpływ neutralny 0			Wpływ negatywny -																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
						A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
M	Zmiana klimatu	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych		5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			</

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy okresami badawczymi 2013-2014 i 2016-2018 dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000 razem	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
B	leśnictwo	Pozyskanie drewna		1		
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie świerka (przed II wojną światową)			1	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Głównie świerkiem i brzozą	1	1		
C01.03	Wydobywanie torfu	Pozyskiwanie torfu w przeszłości	1		6	
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	j.w.			1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Kopalnia torfu w sąsiedztwie stanowiska	2	1	1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Utwardzona droga leśna przez torfowisko	1			1
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	odpady z gospodarstw domowych w torfiarkach			1	
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin lądowych - ogólnie	Zbieranie żurawiny	1			1
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	j.w.			1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000 razem	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	ścieżki	1	1		
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	Brak czynnej ochrony	5	4		1
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Dąb czerwony	1	1		
I02	problematyczne gatunki rodzime	Trzcina pospolita, trzęślica modra	2	1		1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Sieć melioracyjna			2	
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Sieć melioracyjna związana z wydobyciem torfu w sąsiedztwie	12	7	1	5
J02.01.03	wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek	piętrzenia na rowach melioracyjnych				1
J02.01.04	rekultywacja obszarów pogórnich	Teren pozostawiony do rekultywacji	1	1		1
J02.03	Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	Regulacja i włączenie rzeki w sieć melioracyjną	1			1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000 razem	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
J02.03.02	regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych	Regulacja i włączenie rzeki w sieć melioracyjną			1	
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne w okolicy lub na stanowisku	10	6		4
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	j.w.			2	
J02.13	Zaniechanie gospodarki wodnej	Zarzucenie konserwacji rowów melioracyjnych	1		1	
J02.15	Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Budowa piętrzeń na rowach	1		1	
J03.01	zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	Uproszczenie struktury w wyniku sukcesji	6	5		1
J03.02	antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	Fragmentacja i zanik siedliska wskutek przesuszenia	4	2		2
K01	abiotyczne (powolne) procesy naturalne	Murszenie torfu	1			1
K01.02	Zamulenie	Wypływanie i zarastanie rowów	5	4	1	
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zwykle ekspansja drzew i krzewów	1		4	2
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	j.w.	9	4		5

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000 razem	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	Błędnie zakodowana sukcesja	1		1	
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Mineralizacja torfu na skutek murszenia	2	2	5	
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne	2	2		
K04.05	szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	Zgryzanie podrostu drzew przez zwierzęta, babrzyska	3	1		2
L09	pożar (naturalny)	Potencjalnie	2	1	1	
M	Zmiana klimatu	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych			5	
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	Deficyt opadów	10	4		6
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk	Zanik otwartego torfowiska wskutek przesuszenia	6	3	1	2
Suma obszarów Natura 2000 (podsumowanie zmian)			17	15	13	13

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

W niektórych przypadkach (np. B, B01, C01.03) wartości w 3 ostatnich kolumnach nie się sumują do wartości z kolumny 4.

Wynika to z nieodnotowania danego oddziaływania w 2016 r. Brak wartości w kolumnie 4 lub wartość niższa niż suma z kolumn 5-7 oznaczają, że oddziaływanie było odnotowane poprzednio, ale nie było odnotowane w 2016 roku. Pod uwagę należy też wziąć sytuację, gdy zmieniła się intensywność któregoś oddziaływania.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów Natura 2000 z danym zagrożeniem								Liczba wszystkich monitorowanych obszarów Natura 2000	
			Intensywność zagrożenia									
			A		B		C		X			
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie świerka (przed II wojną światową)					1				1	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Głównie świerkiem i brzozą					1	1			1	1
C01.03	Wydobywanie torfu	Pozyskiwanie torfu w przeszłości			1		5				6	
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	j.w.					1				1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja przemysłowa w sąsiedztwie stanowisk	2	1				1			2	2
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Utwardzona droga leśna przez torfowisko				1						1
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	odpady z gospodarstw domowych w torfiarkach					1				1	
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin łąkowych - ogólnie	Zbieranie żurawiny						1				1
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	j.w.					1				1	
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	ścieżki					1	1			1	1
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	Brak czynnej ochrony	4	5	1						5	5
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Dąb czerwony					1	1			1	1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów Natura 2000 z danym zagrożeniem								Liczba wszystkich monitorowanych obszarów Natura 2000	
			Intensywność zagrożenia									
			A		B		C		X			
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
I02	problematyczne gatunki rodzime	Trzcina pospolita, trzęślica modra		1	2	1					2	2
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Sieć melioracyjna			1		1				2	
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Sieć melioracyjna związana z wydobywaniem torfu w sąsiedztwie	5	6		3	5	3			10	12
J02.03	Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	Regulacja i włączenie rzeki w sieć melioracyjną					1	1			1	1
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne w okolicy lub na stanowisku	5	5	1	3		2			6	10
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	j.w.			1		1				2	
J03.01	zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	Uproszczenie struktury w wyniku sukcesji	1	2	2	2	3	2			6	6
J03.02	antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	Fragmentacja i zanik siedliska wskutek przesuszenia		1	2	2	1	1			3	4
K01	abiotyczne (powolne) procesy naturalne	Wypływanie jezior				1						1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Głównie ekspansja drzew i krzewów		1	2		3				5	1
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	j.w.	3	6	2	1	1	2			6	9

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów Natura 2000 z danym zagrożeniem								Liczba wszystkich monitorowanych obszarów Natura 2000	
			Intensywność zagrożenia									
			A		B		C		X			
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016	w latach 2013-2014	w roku 2016
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Mineralizacja torfu na skutek murszenia			2	2	5				7	2
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne					1	1			1	1
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzyńę łowną)	Zgryzanie podrostu drzew przez zwierzęta, babrzyska						2				2
L09	pożar (naturalny)	-			2	1					2	1
M	Zmiana klimatu	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych					5				5	
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	Deficyt opadów		5			5	5			5	10
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk	Zanik otwartego torfowiska wskutek przesuszenia		1	4	3					4	4
Liczba obszarów dla których przewiduje się zagrożenie / liczba wszystkich obszarów			5/17	8/17	10/17	11/17	13/17	12/17	0/17	0/17	17/17	17/17

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

UWAGI

W latach 2006-2008 (monitoring podstawowy) nie zidentyfikowano zagrożeń

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
B01	zalesianie terenów otwartych	Nasadzenie świerka (przed II wojną światową)			1	
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	Głównie świerkiem i brzozą	1	1		
C01.03	Wydobywanie torfu	Pozyskiwanie torfu w przeszłości			6	
C01.03.01	ręczne wycinanie torfu	j.w.			1	
C01.03.02	mechaniczne usuwanie torfu	Eksploatacja przemysłowa w sąsiedztwie stanowisk	2	1	1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Utwardzona droga leśna przez torfowisko	1			1
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	odpady z gospodarstw domowych w torfiankach			1	
F04	pozyskiwanie / usuwanie roślin łądowych - ogólnie	Zbieranie żurawiny	1			1
F04.02	zbieractwo grzybów, porostów, jagód itp.)	j.w.			1	
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	ścieżki	1	1		
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	Brak czynnej ochrony	5	4		1
I01	nierodzące gatunki zaborcze	Dąb czerwony	1	1		
I02	problematyczne gatunki rodzime	Trzcina pospolita, trzęślica modra	2	1		1
J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Sieć melioracyjna			2	
J02.01.02	osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych	Sieć melioracyjna związana z wydobywaniem torfu w sąsiedztwie	12	7	1	5
J02.03	Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	Regulacja i włączenie rzeki w sieć melioracyjną	1	1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wytlumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	Rowy melioracyjne w okolicy lub na stanowisku	10	6		4
J02.06	Pobór wód z wód powierzchniowych	j.w.			2	
J03.01	zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	Uproszczenie struktury w wyniku sukcesji	6	5		1
J03.02	antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	Fragmentacja i zanik siedliska wskutek przesuszenia	4	2		2
K01	abiotyczne (powolne) procesy naturalne	Wypływanie jezior	1			1
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Głównie ekspansja drzew i krzewów	1		4	1
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	j.w.	9	4		5
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	Mineralizacja torfu na skutek murszenia	2	2	5	
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin	Gatunki ekspansywne	1	1		
K04.05	szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzę łowną)	Zgryzanie podrostu drzew przez zwierzęta, babrzyska	2			2
L09	pożar (naturalny)	-	1	1	1	
M	Zmiana klimatu	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych			5	
M01.02	susze i zmniejszenie opadów	Deficyt opadów	10	4		6
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk	Zanik otwartego torfowiska wskutek przesuszenia	4	3		1
Suma obszarów Natura 2000 (podsumowanie zmian)			17	13	13	13

Puste pole oznacza brak wyników w danej kategorii

W niektórych przypadkach (np. B01, C01.03) wartości w 3 ostatnich kolumnach nie się sumują do wartości z kolumny 4.

Wynika to z nieodnotowania danego zagrożenia w 2016 r. Brak wartości w kolumnie 4 lub wartość niższa niż suma z kolumn 5-7 oznaczają, że zagrożenie było odnotowane poprzednio, ale nie było odnotowane w 2016 roku. Pod uwagę należy też wziąć sytuację, gdy zmieniła się jego intensywność.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10 Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120, monitoring skończony

Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Obserwowane gatunki obce			
				Poprzednio lata 2013-2014		Teraz 2016	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH020014 Torfowisko pod Zielińcem	4241	Topieliska przy grobli	CON	nie stwierdzono		Prostożąb równowąski	Orthodontium lineare Schwägr.
PLH260004 Ostoja Przedborska	4367	Piskorzeniec	CON	Dąb czerwony	Quercus rubra L.	Dąb czerwony	Quercus rubra L.
PLH280010 Budwity	4295	Budwity	CON	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.

UWAGI

W latach 2006-2008 nie stwierdzono gatunków obcych, lecz obserwacje były wtedy ograniczone do Lasów Sobiborskich.

W 2013 i 2016 roku na stanowiskach Piskorzeniec na Wzgórzach Łopuszańskich w środkowej Polsce oraz Budwity na Pojezierzu Iławskim odnotowano pojedyncze osobniki uczepu amerykańskiego i dębu czerwonego. W 2016 roku na stanowisku Topieliska przy Grobli w Górach Orlickich odnaleziono kolejny gatunek inwazyjnej rośliny – tym razem był to mech – prostożąb równowąski.

W regionie alpejskim nie odnotowano obecności inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia na monitorowanych stanowiskach ani poprzednio, ani obecnie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Tab. 10A Porównanie stwierdzonych gatunków obcych na stanowiskach siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120 z poprzednimi latami, monitoring skończony

LP.	Stwierdzone gatunki obce inwazyjne		Liczba stanowisk	
	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio (2013-2014)	2016
1.	Dąb czerwony	Quercus rubra L.	1	1
2.	Prostożąb równowąski	Orthodontium lineare Schwägr.	-	1
3.	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.	1	1

Pojedyncze osobniki inwazyjnych gatunków obcych odnotowano na 3 stanowiskach, w tym na dwóch zostały wykazane już w poprzednim cyklu monitoringu. W porównaniu do stanu z 2013 roku przybyło stanowisko z prostożębem równowąskim w Górach Orlickich.

V. UWAGI DO METODYKI I PROPOZYCJE ZMIAN RZECZYWISTYCH I INNYCH NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Do listy wskaźników kardynalnych proponuje się dodać: Stopień uwodnienia i Pokrycie krzewów i drzew, analogicznie jak w przypadku siedliska 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą. Właściwe uwodnienie złoża torfowego to zasadniczy warunek regeneracji mszaru. Pokrycie krzewów i drzew informuje o kierunkach przemian roślinności w dłuższym okresie czasu, pośrednio – również o dynamice uwodnienia złoża torfowego, ponieważ w warunkach przesuszenia wzrasta tempo rozprzestrzeniania się i rozwoju drzew i krzewów. W analizie wyników monitoringu z 2016 roku niskie oceny obu wskaźników szły w parze z niską oceną struktury i funkcji siedliska 7120.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Siedlisko 7120 bardzo dobrze reaguje na działania ochronne, prowadzące do podniesienia poziomu wód gruntowych np. przez stopniowe zmniejszanie oddziaływania istniejącej infrastruktury melioracyjnej, a w końcu do jej likwidacji, oraz sukcesywne wycinanie pojawiających się krzewów i podrostów drzew. Zabiegi są podejmowane przede wszystkim na torfowiskach na północy kraju (na Wybrzeżu Słowińskim, w Pradolinie Łeby-Redy, na Wysoczyźnie Damnickiej, Równinie Goleniowskiej), rzadziej w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej na południu.

Eksperti zwracali uwagę na pilną potrzebę podjęcia działań aktywnej ochrony, polegających przede wszystkim na usuwaniu podrostu drzew i poprawie uwodnienia siedliska na torfowiskach w Ostoi Augustowskiej, Ostoi Knyszyńskiej i Dolinie Biebrzy w północno-wschodniej Polsce oraz w obszarach Budwity (Pojezierze Iławskie) i

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Bory bagienne i torfowiska Karaska (Równina Kurpiowska), na Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej. Na Równinie Kurpiowskiej i w Kotlinie Biebrzańskiej usuwanie podrostu drzew i krzewów jest planowane w ramach PZO. W rezerwacie Piskorzaniec w Ostoi Przedborskiej poprawa warunków hydrologicznych ujęta w planie ochrony nie jest realizowana w praktyce.

Na stanowiskach w Karkonoszach, Górach Orlickich i Górach Stołowych ochrona bierna wydaje się być wystarczająca dla ochrony siedliska, lecz już w Górach Izerskich, ze względu na rodzaj zaburzeń systemu hydrologicznego, konieczna jest ochrona czynna.

Na niektórych torfowiskach (Bieszczady) regeneracja mszaru wysokiego uniemożliwiana jest przez ekspansję trzęślicy modrej. Jedynym skutecznym zabiegiem ograniczania tego zagrożenia jest „odmładzanie siedliska” przez usuwanie nadkładu wraz z darnią trzęślicy. Jak dotąd działania takie nie były podejmowane na żadnym ze stanowisk.

VII. INNE UWAGI

Brak innych uwag.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11 Eksperti lokalni badanych stanowisk siedliska przyrodniczego Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120 wg obszarów Natura 2000, monitoring skończony

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2013-2014	2016
1.	PLC180001	Bieszczady	podkarpackie, Bieszczady Zachodnie	ALP	4325	Smerek	Anna Koczur	Joanna Korzeniak
2.	PLH020004	Góry Stołowe	dolnośląskie, Góry Stołowe	CON	4591	Wielkie Torfowisko Batorowskie	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
3.	PLH020014	Torfowisko pod Zieleńcem	dolnośląskie, Góry Orlickie	CON	4241	Topieliska przy grobli	Michał Smoczyk	Michał Smoczyk
4.	PLH020047	Torfowiska Gór Izerskich	dolnośląskie, Karkonosze	CON	4276	Jakuszyce	Sylvia Wierzcholska	Paweł Pech
5.	PLH060009	Jeziora Uściwierskie	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	4272	Ostrówek Podyski 1	Danuta Urban	Wojciech Mróz
6.	PLH060009	Jeziora Uściwierskie	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	4273	Ostrówek Podyski 2	Danuta Urban	Wojciech Mróz
7.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	1422	Dubeczno 1	Danuta Urban (2007)	-
8.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	1423	Dubeczno 2	Danuta Urban (2007)	-
9.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	1424	Dubeczno 3	Danuta Urban (2007)	-
10.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	1426	Leśnictwo Wołczyny	Danuta Urban (2007)	-
11.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	4346	Płotycze 1	Danuta Urban	Wojciech Mróz

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2013-2014	2016
12.	PLH060043	Lasy Sobiborskie	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	4348	Płotycze 2	Danuta Urban	Wojciech Mróz
13.	PLH120016	Torfowiska Orawsko- Nowotarskie	małopolskie, Kotlina Orawsko- Nowotarska	ALP	4317	Puścizna Wielka I	Anna Koczur	Grzegorz Vončina
14.	PLH120016	Torfowiska Orawsko- Nowotarskie	małopolskie, Kotlina Orawsko- Nowotarska	ALP	4321	Puścizna Wielka II	Anna Koczur	Grzegorz Vončina
15.	PLH120016	Torfowiska Orawsko- Nowotarskie	małopolskie, Kotlina Orawsko- Nowotarska	ALP	4323	Baligówka I	Anna Koczur	Joanna Korzeniak
16.	PLH120016	Torfowiska Orawsko- Nowotarskie	małopolskie, Kotlina Orawsko- Nowotarska	ALP	4324	Baligówka II	Anna Koczur	Joanna Korzeniak
17.	PLH120016	Torfowiska Orawsko- Nowotarskie	małopolskie, Kotlina Orawsko- Nowotarska	ALP	4363	Kaczmarka	Anna Koczur	Joanna Korzeniak
18.	PLH120016	Torfowiska Orawsko- Nowotarskie	małopolskie, Kotlina Orawsko- Nowotarska	ALP	5212	Puścizna Wielka III	Anna Koczur	Grzegorz Vončina
19.	PLH140046	Bory bagienne i torfowiska Karaska	mazowieckie, Równina Kurpiowska	CON	4258	Karaska 1	Katarzyna Kotowska	Filip Jarzombkowski
20.	PLH140046	Bory bagienne i torfowiska Karaska	mazowieckie, Równina Kurpiowska	CON	4262	Karaska 2	Katarzyna Kotowska	Filip Jarzombkowski
21.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie, Kotlina Biebrzańska	CON	4279	Wyżarne	Filip Jarzombkowski	Filip Jarzombkowski
22.	PLH200005	Ostoja Augustowska	podlaskie, Kotlina Biebrzańska	CON	4283	Skieblewo	Ewa Gutowska	Filip Jarzombkowski
23.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie, Wysoczyzna Białostocka	CON	4280	Lewsze	Filip Jarzombkowski	Filip Jarzombkowski
24.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie, Wysoczyzna Białostocka	CON	4281	Gorbacz	Filip Jarzombkowski	Filip Jarzombkowski
25.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie, Wysoczyzna Białostocka	CON	4282	Oziabły	Ewa Gutowska	Filip Jarzombkowski

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2013-2014	2016
26.	PLH200008	Dolina Biebrzy	podlaskie, Kotlina Biebrzańska	CON	4277	Chojnowo	Katarzyna Kotowska	Wojciech Mróz
27.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4594	Bagna Izbickie I	Robert Stańko	Robert Stańko
28.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4595	Bagna Izbickie II	Robert Stańko	Robert Stańko
29.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4601	Bagna Izbickie III	Robert Stańko	Robert Stańko
30.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4602	Bagna Izbickie IV	Robert Stańko	Robert Stańko
31.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4603	Bagna Izbickie V	Robert Stańko	Robert Stańko
32.	PLH220001	Bagna Izbickie	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4604	Bagna Izbickie VI	Robert Stańko	Robert Stańko
33.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie, Pradolina Redy-Łeby	CON	4613	Czarne Bagno I	Robert Stańko	Robert Stańko
34.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie, Pradolina Redy-Łeby	CON	4614	Czarne Bagno II	Robert Stańko	Robert Stańko
35.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie, Pradolina Redy-Łeby	CON	4616	Czarne Bagno III	Robert Stańko	Robert Stańko
36.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie, Pradolina Redy-Łeby	CON	4617	Czarne Bagno IV	Robert Stańko	Robert Stańko
37.	PLH220040	Łebskie Bagna	pomorskie, Pradolina Redy-Łeby	CON	4619	Czarne Bagno V	Robert Stańko	Robert Stańko
38.	PLH220042	Torfowisko Pobłockie	pomorskie, Wysoczyzna Damnicka	CON	4606	Pobłocie I	Robert Stańko	Robert Stańko
39.	PLH220042	Torfowisko Pobłockie	pomorskie, Wysoczyzna Damnicka	CON	4609	Pobłocie II	Robert Stańko	Robert Stańko
40.	PLH220042	Torfowisko Pobłockie	pomorskie, Wysoczyzna Damnicka	CON	4610	Pobłocie III	Robert Stańko	Robert Stańko
41.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4586	Bielawa I	Robert Stańko	Robert Stańko
42.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4587	Bielawa II	Robert Stańko	Robert Stańko

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2013-2014	2016
43.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4588	Bielawa III	Robert Stańko	Robert Stańko
44.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4589	Bielawa IV	Robert Stańko	Robert Stańko
45.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4592	Bielawa V	Robert Stańko	Robert Stańko
46.	PLH220063	Bielawa i Bory Bażynowe	pomorskie, Wybrzeże Słowińskie	CON	4593	Bielawa VI	Robert Stańko	Robert Stańko
47.	PLH260004	Ostoja Przedborska	łódzkie, Wzgórza Opoczyńskie	CON	4367	Piskorzaniec	Dorota Michalska- Hejduk	Dorota Michalska- Hejduk
48.	PLH280010	Budwity	warmińsko-mazurskie, Pojezierze Iławskie	CON	4295	Budwity	Filip Jarzombkowski	Filip Jarzombkowski
49.	PLH280011	Gązwa	warmińsko-mazurskie, Pojezierze Mrągowskie	CON	4278	Gązwa	Ewa Gutowska	Filip Jarzombkowski
50.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie, Równina Goleniowska	CON	4620	Reptowo I	Robert Stańko	Robert Stańko
51.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie, Równina Goleniowska	CON	4623	Reptowo II	Robert Stańko	Robert Stańko
52.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie, Równina Goleniowska	CON	4624	Reptowo III	Robert Stańko	Robert Stańko
53.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie, Równina Goleniowska	CON	4625	Reptowo IV	Robert Stańko	Robert Stańko
54.	PLH320056	Torfowisko Reptowo	zachodniopomorskie, Równina Goleniowska	CON	4626	Reptowo V	Robert Stańko	Robert Stańko
55.	-	-	dolnośląskie, Góry Izerskie	CON	4286	Kamienica	Sylvia Wiercholska	Paweł Pech
56.	-	-	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	1425	Dubeczno-Podlaski	Danuta Urban (2007)	-
57.	-	-	lubelskie, Równina Łęczyńsko- Włodawska	CON	1427	Leśnictwo Osowa	Danuta Urban (2007)	-
58.	-	-	warmińsko-mazurskie, Pojezierze Elckie	CON	4289	Lisy	Ewa Gutowska	Filip Jarzombkowski

UWAGI:

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Znak „-„ oznacza, że dane stanowisko nie leży w obszarze Natura 200 lub nie było badane w danym roku.

IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO TORFOWISKA WYSOKIE ZDEGRADOWANE, LECZ ZDOLNE DO NATURALNEJ I STYMULOWANEJ REGENERACJI 7120

Od 2013 roku, w ramach monitoringu zintegrowanego, stan siedliska 7120 jest badany na 52 stanowiskach, z których 7 leży w regionie alpejskim a 45 – w regionie kontynentalnym. Większość stanowisk występuje na obszarach Natura 2000. W regionie alpejskim stanowiska zlokalizowane są w obszarach: Torfowiska Orawsko-Nowotarskie oraz Bieszczady. W regionie kontynentalnym 43 stanowiska położone są w 17 obszarach, tylko 2 – poza nimi. W 2016 roku powtórzono badania we wszystkich lokalizacjach z 2013 roku z zastosowaniem tej samej co poprzednio metodyki.

Siedlisko obejmuje eksploatowane i odwadniane torfowiska wysokie lub ich części, posiadające zdolność do naturalnej i stymulowanej regeneracji. Dla poprawy stanu zachowania zdegradowanych torfowisk jest zapewnienie im odpowiedniego reżimu hydrologicznego, co jest o tyle utrudnione, że większość płatów siedliska leży na obszarach, z których dawniej pozyskiwano torf i na których, z różną skutecznością, funkcjonuje melioracyjna infrastruktura. Istotne dla tego siedliska zagrożenia wiążą się z osuszaniem i modyfikacją stosunków wodnych. Druga grupa ważnych oddziaływań to naturalne przemiany roślinności, najczęściej reprezentowane przez sukcesję. Na części stanowisk prowadzą one do regeneracji mszarów i poprawy stanu ochrony siedliska 7120, na części – w warunkach przesuszenia – do przemian w kierunku boru bagiennego, ekspansji trzęślicy, wrzosu, borówek.

UWAGA:

Kolory na wszystkich zamieszczonych poniżej wykresach i mapach oznaczają następujące stany ochrony:

- zielony – właściwy (FV),
- żółty – niezadowolający (U1),
- czerwony – zły (U2),
- szary – nieznany (XX).

Na każdym wykresie podano liczbę stanowisk i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

REGION ALPEJSKI

Mapa rozmieszczenia siedliska 7120 w regionie alpejskim w latach 2013 (panel lewy) oraz 2016 (panel prawy).

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Najbardziej istotne dla stanu ochrony tego siedliska w regionie są skutki przeprowadzonych w przeszłości melioracji odwadniających, które utrzymują się do dziś na 6 z 7 monitorowanych stanowisk. Względnie wysoki stopień uwodnienia ma jedynie stanowisko na torfowisku Kaczmarka, na którym brak rowów w bezpośrednim sąsiedztwie transektu, a te położone dalej nie wpływają negatywnie na siedlisko. W porównaniu z poprzednim okresem obserwacji, na 2 stanowiskach na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich (Baligówka I, Puścizna Wielka III) odnotowano powolne wypływanie się rowów odwadniających i nieznaczne osłabienie siły ich oddziaływania. Do bardzo ważnych oddziaływań kształtujących roślinność zdegradowanych torfowisk wysokich należą naturalne procesy sukcesyjne. W warunkach właściwego stopnia uwodnienia złoża torfowego będą one prowadzić do powolnej regeneracji mszarów w obniżeniach (pozytywny skutek sukcesji związany z przemianą siedliska 7120 w 7110). W miejscach wyniesionych, nieco suchszych, przemiany sukcesyjne będą sprzyjać stopniowemu rozwojowi boru bagiennego (mniej pożądanym kierunkiem przemian z punktu widzenia ochrony otwartych torfowisk). Na stanowiskach Baligówka I i Baligówka II obserwowano oba kierunki sukcesji. W porównaniu do 2013 r. na wszystkich 3 stanowiskach na Puściźnie Wielkiej odnotowano w 2016 r. rozprzestrzenianie się wrzosu zwyczajnego w miejscach przesuszonych, a na stanowisku Kaczmarka – sosny zwyczajnej (z najniższą intensywnością oddziaływania). Na stanowiskach Baligówka I i II nie zaszły żadne faktyczne zmiany co do nasilenia czy kierunku sukcesji. W Bieszczadach skutki długotrwałego, utrzymującego się przesuszenia nadal manifestują się w formie ekspansji trzęślicy modrej (stanowisko Smerek), która, podobnie jak w 2013 r., pokrywa niemal całe torfowisko.

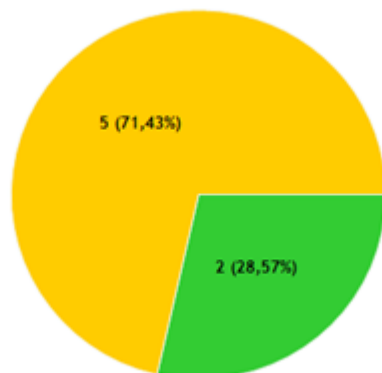
W porównaniu do poprzedniego okresu zmniejszył się zakres i intensywność pozyskiwania torfu w sąsiedztwie stanowisk na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich. Utrzymują się natomiast skutki ich przeszłej eksploatacji. Istniejąca infrastruktura melioracyjna na większości monitorowanych stanowisk nadal skutecznie hamuje regenerację siedliska 7110 i należy przypuszczać, że ten stan będzie się utrzymywał. W dalszym ciągu zagrożeniem dla siedliska pozostaje przesuszenie złoża torfowego i jego implikacje w postaci sukcesji roślinności w kierunku boru bagiennego, obserwowane na stanowiskach w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej. W Bieszczadach poważnym problemem pozostaje ekspansja trzęślicy modrej. Jej ograniczenie/usunięcie wiąże się z dużym nakładem finansowym i nie daje pewności trwałej poprawy stanu zachowania siedliska. Szanse rewitalizacji siedliska na stanowisku Smerek, które leży na gruntach prywatnych, są bardzo nikłe.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

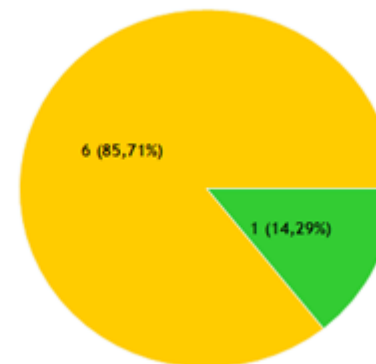
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Powierzchnia siedliska

2013 rok

2016 rok

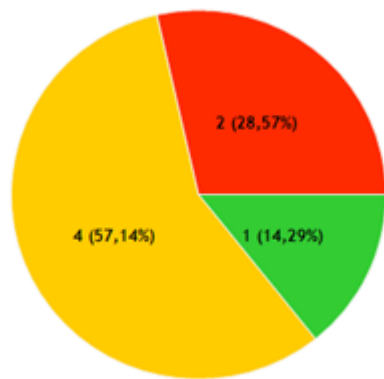
Na większości stanowisk w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej siedlisko zajmuje znaczną powierzchnię (zwykle jest to areal eksploatowanej w przeszłości części torfowiska pomniejszony o fragmenty porośnięte borem bagienny). Torfowisko Smerek w Bieszczadach jest niewielkie i izolowane. W ocenie tego parametru bierze się pod uwagę jednak przede wszystkim tendencje do regeneracji zbiorowisk właściwych torfowiskom wysokim. Na większości stanowisk (Baligówka I, II, Puścizna Wielka II, III, Smerek) powierzchnia siedliska była stabilna i nie zarejestrowano zmian w stosunku do stanu z 2013 r., stąd ocena U1. Na stanowisku Kaczmarka zaobserwowano dalszą regenerację mszaru (ocena FV). Na stanowisku Puścizna Wielka I ze względu na zahamowanie poprawy stanu siedliska, widocznej w trakcie kontroli w 2013 r., parametr został oceniony niżej niż poprzednio (obniżenie oceny z FV do U1). Na żadnym ze stanowisk nie zaobserwowano zmniejszenia powierzchni siedliska 7120 na korzyść siedlisk nietorfowych.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

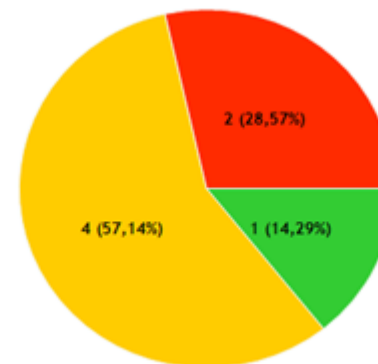
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Specyficzna struktura i funkcje

2013 rok

2016 rok

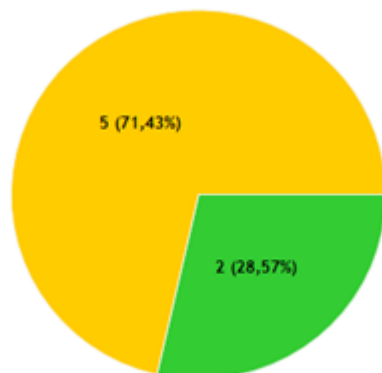
W dalszym ciągu największy jest udział stanowisk, na których parametr oceniono na U1 (Baligówka I, II, Puścizna Wielka I, II). Z reguły przyczyną odniżenia oceny parametru były ekspansja wrzosu, rozprzestrzenianie się sosny, zaburzona struktura gatunkowa mszaków oraz przesuszenie siedliska. Strukturę i funkcje siedliska oceniono jako złe (U2) na stanowiskach: Puścizna Wielka III (siedlisko silnie przesuszone, zarasta sosną i wrzosem, ma zaburzoną strukturę gatunkową mchów) oraz na torfowisku Smerek w Bieszczadach (zły stan uwodnienia, sprzyjający ekspansji trzęślicy modrej, która osiągnęła już 85% pokrycia w warstwie zielnej). Jedynie na stanowisku Kaczmarka strukturę i funkcje siedliska uznano za prawidłowe. W 2016 r. nie zarejestrowano zmian w ocenie tego parametru w porównaniu do stanu z 2013 r.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

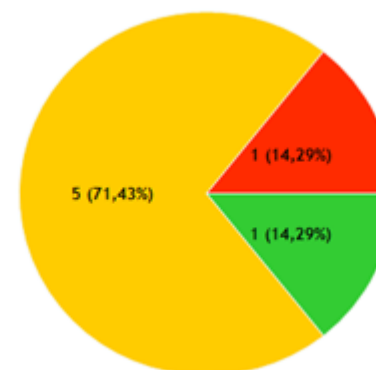
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Perspektywy ochrony siedliska

2013 rok

2016 rok

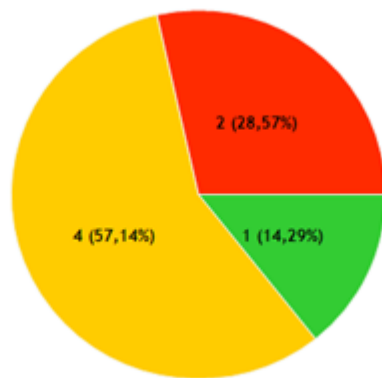
W porównaniu do poprzedniego okresu monitoringu nastąpiło pogorszenie perspektyw ochrony siedliska na stanowiskach: Smerek (z U1 do U2) – ze względu na utrzymujące się przesuszenie torfowiska i ekspansję trzęślicy modrej *Molinia caerulea*, oraz Puścizna Wielka I (z FV do U1) – z powodu zahamowania regeneracji mszaru i przesuszenia. Dobre perspektywy ma jedynie stanowisko Kaczmarka. Na pozostałych stanowiskach utrzymano ocenę U1, ponieważ powierzchnia siedliska 7120 nie zmniejszyła się na korzyść siedliska 7110, siedlisko nadal ma zaburzoną strukturę i funkcje oraz wciąż aktualne pozostają zagrożenia związane z osuszaniem wierzchniej warstwy torfu i sukcesją w kierunku formacji leśnej. Ponadto część stanowisk (Baligówka I, II) ma prywatnych właścicieli i nie jest objęta ochroną, w efekcie nie jest zabezpieczona przed działaniami niekorzystnymi z punktu widzenia ochrony przyrody.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

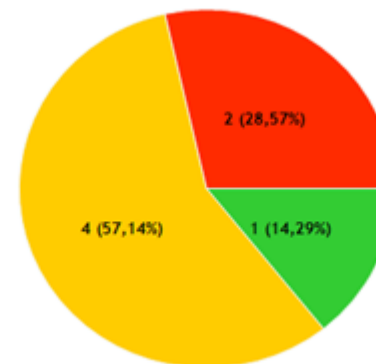
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Ocena ogólna

2013 rok

2016 rok

Stan ochrony siedliska na poszczególnych stanowiskach pozostaje bez zmian w porównaniu do stanu z 2013 r. Jego ocena jest uwarunkowana niskimi ocenami zarówno Struktury i funkcji, Powierzchni siedliska jak i nienajlepszymi, gorszymi niż poprzednio, perspektywami ochrony. Nadal największy jest udział stanowisk z oceną U1 (Baligówka I, II, Puścizna Wielka I, II). Parametr oceniono na U2 na stanowiskach Puścizna Wielka III (w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej) i Smerek (w Bieszczadach). Właściwy stan ochrony siedlisko miało i nadal ma jedynie na stanowisku Kaczmarka. Ze względu na znaczną dysproporcję w liczebności stanowisk bieszczadzskich i orawskich trudno mówić o geograficznym zróżnicowaniu wyników.

Oceny parametrów dla regionu alpejskiego: Powierzchnia siedliska – U1, Struktura i funkcje – U1, Perspektywy ochrony – U1 , Ocena ogólna – U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

REGION KONTYNENTALNY

Mapa rozmieszczenia stanowisk siedliska 7120 w regionie kontynentalnym

Rok 2013 (panel lewy) i rok 2016 (panel prawy).

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

W trakcie monitoringu na 45 stanowiskach regionu kontynentalnego odnotowano ponad 40 różnego rodzaju oddziaływań, wśród których zdecydowanie przeważały negatywne. Najczęstsze i najistotniejsze dla stanu zachowania siedliska były oddziaływania związane z odwadnianiem torfowisk (J02.01.02 osuszanie – obserwowane w 2016 roku na 33 stanowiskach, J02.05 modyfikowanie funkcjonowania wód – na 18 stanowiskach). W 2016 roku na 35 stanowiskach zanotowano negatywne konsekwencje suszy, które, z połączeniu z mniej lub bardziej skuteczną infrastrukturą melioracyjną obecną na niemal wszystkich monitorowanych stanowiskach, silnie zagrażały torfowiskom.

Problemem jest także brak działań ochronnych, w tym rekultywacji terenów poeksploatacyjnych (rekultywację zarejestrowano tylko w przypadku jednego stanowiska!). Brak zabiegów czynnej ochrony, które zwykle polegają na poprawie uwodnienia siedliska, często połączonym także z usuwaniem podrostu drzew był zgłaszany jako poważne źródło zagrożenia siedliska na 9 stanowiskach. Inne ważna grupa czynników negatywnie wpływających na regenerację torfowisk wysokich to procesy związane z ewolucją biocenotyczną, czy naturalną sukcesją w kierunku borów bagiennych (K02, K02.01, a także M02.01) notowane na kilkunastu stanowiskach. Problemem bywają także niektóre gatunki rodzime, wykazujące tendencję do ekspansji na przesuszonych torfowiskach, m.in. trzęślica modra *Molinia caerulea* i trzcina pospolita *Phragmites australis*. Inwazyjne gatunki obce notowano sporadycznie (jeden osobnik na 1 jednym stanowisku).

Należy oczekiwać, że większość z obecnie oddziałujących czynników negatywnych będzie działać także w przyszłości. Nie straciły na znaczeniu zagrożenia związane z osuszaniem i modyfikacją stosunków wodnych. Na kilkunastu stanowiskach eksperci zanotowali nasilenie negatywnych oddziaływań z tej grupy, w większości przypadków presja nie uległa zmianie. Wciąż istotne dla stanu zachowania siedliska pozostaje także negatywne działanie suszy. W 2016 roku odnotowywano je częściej niż w poprzednim cyklu monitoringu. Fakt nieodnotowywania w 2016 roku oddziaływania Zmiana klimatu i związanego z nim spadku poziomu wód gruntowych oraz rzadsze niż poprzednio rejestrowanie skutków murszenia torfu nie musi oznaczać ustąpienia tych zagrożeń.

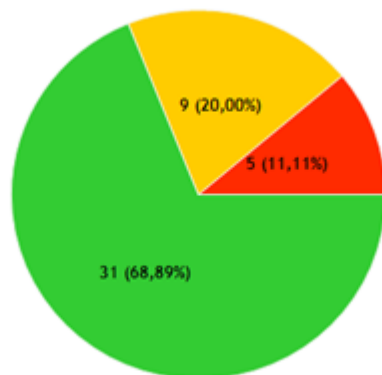
Pozyskanie torfu odnotowane w 2013 roku na aż 29 stanowiskach dotyczyło w przeważającej większości wydobycia sprzed kilkunastu lat, stąd brak ich notowania w 2016 roku nie powinien być utożsamiany z poprawą sytuacji.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

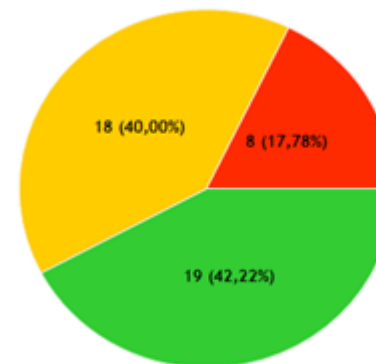
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Powierzchnia siedliska

2013 rok

2016 rok

Parametr charakteryzuje tendencje dynamiczne badanych płatów, przede wszystkim stopień regeneracji mszarów wysokotorfowiskowych. Na 19 stanowiskach powierzchnia siedliska nieznacznie zwiększyła się na korzyść regenerujących się mszarów wysokotorfowiskowych (ocena FV), na 18 – była stabilna lub w równowadze dynamicznej (ocena U1) i na 8 – zmniejszała się na korzyść siedlisk innych niż 7110 (ocena U2). Stanowiska z oceną FV częściej notowane były na północy (Wybrzeże Słowińskie, Wysoczyzna Damnicka) i w południowo-zachodniej (Góry Stołowe i Orlickie) części kraju.

Na 4 stanowiskach (Bagna Izbickie VI, Pobłocie I, II, III) proces naturalnej regeneracji mszarów wysokotorfowiskowych jest na tyle zaawansowany, iż uznano, że siedlisko 7120 może być już traktowane jako siedlisko 7110.

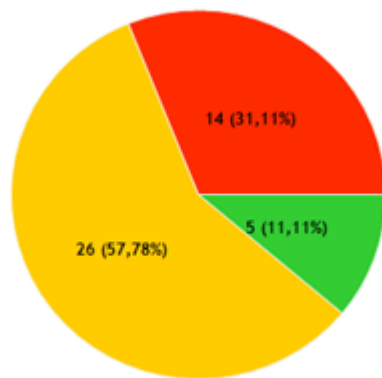
W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku parametr został oceniony niżej niż poprzednio (obniżenie oceny z FV do U1), ponieważ obniżono ocenę parametru dla 15 stanowisk (wszystkie stanowiska w obszarze Torfowiska Reptowo, Czarne Bagno I, IV, V w Pradolinie Łeby-Redy, Bielawa VI na Wybrzeżu Słowińskim, Karaska 2 na Równinie Kurpiowskiej, 3 stanowiska na Równinie Łęczyńsko-Włodawskiej, Kamienica w Górach Izerskich i Jakuszyce w Karkonoszach), poprawiono dla jednego (Piskorzaniec na Wzgórzach Łopuszańskich w środkowej Polsce), w przypadku 29 – ocena pozostała bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny parametru niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

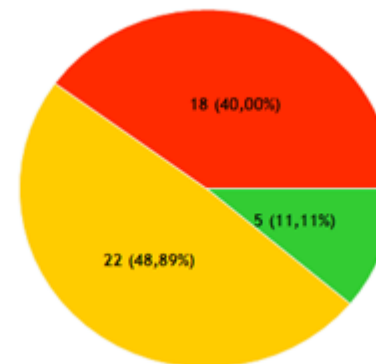
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Specyficzna struktura i funkcje

2013 rok

2016 rok

Ocena tego parametru jest warunkowana przez oceny wskaźników, zwłaszcza kardynalnych. Na 5 stanowiskach specyficzną strukturę i funkcje siedliska uznano za właściwe (FV), na 22 – za niezadowalające (U1) i na 18 – za złe (U2). Największy wpływ na obniżenie oceny parametru miały niskie oceny wskaźników: Pokrycie i struktura gatunkowa mchów (kardynalny) oraz Melioracje odwadniające. W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym, niezadowalającym, czy złym stanie parametru brak geograficznych prawidłowości.

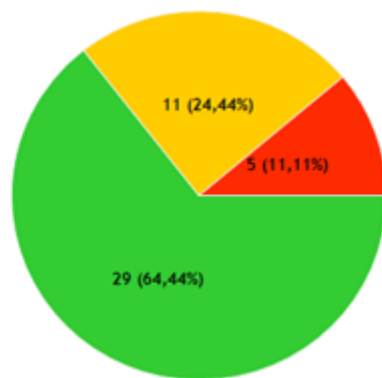
W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku, obniżono ocenę parametru dla 5 stanowisk (Reptowo II, III, Czarne Bagno V w północnej części kraju, Wyżarne w Kotlinie Biebrzańskiej, Jakuszyce w Karkonoszach), poprawiono dla dwóch (Bagna Izbickie VI, Poblocie III – oba w północnej Polsce), w przypadku 38 – ocena pozostała bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny parametru niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

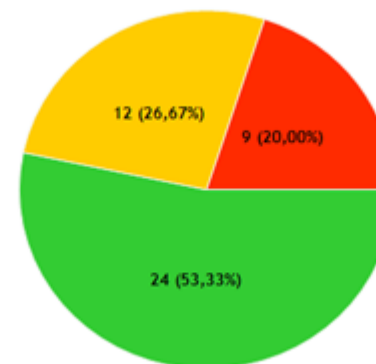
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Perspektywy ochrony siedliska

2013 rok

2016 rok

W przypadku 24 stanowisk odtworzenie torfowiska wysokiego uznano za prawdopodobne. Na 12 stanowiskach siedlisko ma szanse przetrwać dłuższy czas w obecnym stanie, nie polepszając się, ale i nie pogarszając (U1). W 9 przypadkach siedlisko może nie przetrwać w dłuższym okresie czasu, konieczna jest ochrona czynna, której realizacja w obecnych warunkach jest mało prawdopodobna (U2).

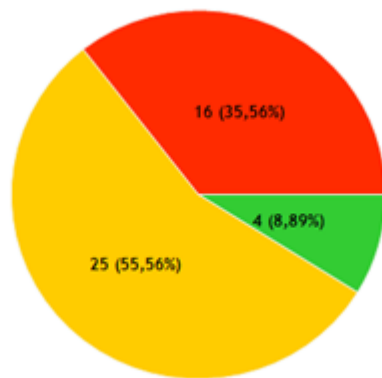
W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku, obniżono ocenę parametru dla 9 stanowisk położonych w różnych częściach kraju, głównie z powodu odwodnienia złoża torfowego (Budwity, Płotycze 1, Wyżarne), trudności ze stabilizacją warunków hydrologicznych (Czarne Bagno I, IV, V) lub ich trwałego zaburzenia (Kamienica). W przypadku 36 stanowisk ocena pozostała bez zmian, na żadnym nie uległa poprawie. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny parametru niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

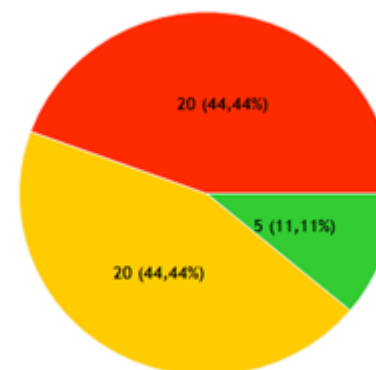
4. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, cała Polska - podsumowanie

Ocena ogólna

2013 rok

2016 rok

O stanie ochrony siedliska w regionie kontynentalnym najczęściej decydowała niska ocena parametru Struktura i funkcje, w mniejszym stopniu brak przyrostu powierzchni zregenerowanych mszarów i niekorzystne Perspektywy ich ochrony.

Na 5 stanowiskach stan ochrony siedliska uznano za właściwy (FV), na 20 – za niezadowolający (U1) i na 20 – za zły (U2). W rozmieszczeniu stanowisk o dobrym, niezadowolającym, czy złym stanie parametru brak geograficznych prawidłowości.

W porównaniu do cyklu monitoringu z 2013 roku, obniżono ocenę ogólną dla 5 stanowisk (Reptowo II, III, Czarne Bagno V w północnej części kraju, Wyżarne w Kotlinie Biebrzańskiej, Jakuszyce w Karkonoszach), poprawiono dla dwóch (Bagna Izbickie VI, Pobłocie III – oba w północnej Polsce), w przypadku 38 – ocena pozostała bez zmian. Na stanowisku Jakuszyce – z uwagi na zmianę lokalizacji transektu – gorszej oceny wskaźnika niż w 2013 roku nie można utożsamiać z pogorszeniem jego stanu. W 2016 r. stwierdzono, że wyniku naturalnej regeneracji mszarów wysokotorfowiskowych siedlisko 7120 przekształciło się w siedlisko 7110 na 4 stanowiskach w regionie kontynentalnym: Bagna Izbickie VI, Pobłocie I, II, III. Stanowiska te powinny być włączone do monitoringu siedliska 7110.

Oceny parametrów dla regionu kontynentalnego: Powierzchnia siedliska – U1, Struktura i funkcje – U1, Perspektywy ochrony – U1 , Ocena ogólna – U1